

Evaluations **Analysis** Studies
Catalogues

C

I

M

O

1/2002

Try Finland
Views and Experiences of Finland
by International Trainees

Pirjo Aalto & Irma Garam & Jutta Rissanen

1/2002

Pirjo Aalto & Irma Garam & Jutta Rissanen

Try Finland

Views and Experiences of Finland by International Trainees

Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO
CIMO Publications 1/2002
ISBN 952-5252-67-1
ISSN 1239-145X
Multiprint, Helsinki 2/2002, 1 000

	TIIVISTELMÄ	6
	1 JOHDANTO	10
	2 KYSELYN TAVOITE JA TOTEUTUS	12
	3 VASTAAJAT	13
	4 HARJOITTELUUN HAKEUTUMINEN	18
4.1	Tieto harjoittelumahdollisuuksista saadaan kotioppilaitoksesta	18
4.2	Harjoittelun suunnittelu aloitetaan yhdestä kuuteen kuukautta ennen ulkomaille lähtöä	19
4.3	Suomi on ylivoimainen halutuimpana harjoittelumaana	20
4.4	Harjoittelusta haetaan henkilökohtaista ja ammatillista kehitystä	21
	5 MIKSI SUOMEEN?	23
5.1	Suomea maana koskevat motiivit	25
5.2	Työskentelyyn ja harjoitteluun Suomessa liittyvät motiivit	25
5.3	Harjoittelijoilla on entuudestaan kokemusta Suomesta	26
5.4	Ystävät vaikuttavat eniten päätökseen lähteä ulkomaille	26
5.5	Internet ja henkilökohtaiset kontaktit tärkeimmät tietolähteet	27
5.6	Vain harva harjoittelija osaa suomen kieltä	29
	6 SUOMI HARJOITTELUMAANA	31
6.1	Mitä harjoittelulta Suomessa odotetaan?	31
6.2	Suomalainen työyhteisö ulkomaisen harjoittelijan silmin	35
6.3	Ulkomaisten harjoittelijoiden vapaa-aika ja asuminen Suomessa	38
	SUMMARY	40
	KIRJALLISUUS	44
	LIITTEET	45

Try Finland – Ulkomaisten harjoittelijoiden näkemykset ja kokemukset Suomesta

Selvityksen tarkoitus ja toteutus

Try Finland -selvityksen tavoitteena oli kartoittaa syitä, jotka saavat ulkomaiset harjoittelijat valitsemaan Suomen kohdemaakseen. CIMO julkaisi vuonna 2001 Suomea opiskelumaana käsittelevät selvitykset Why Finland (alaviite 1) ja My Finland (alaviite 2), joissa kohderyhmänä olivat Suomeen tulleet vaihto-opiskelijat. Nyt haluttiin selvittää kansainvälisen harjoittelijan profiilia ja sitä, miten se eroaa vaihtoon tulevan opiskelijan profiilista. Samalla haluttiin saada tietoa ja ideoita kansainvälisen harjoittelijavaihdon kehittämiseen.

Kysely toteutettiin lomakekyselynä kesällä 2001 Suomeen saapuneille harjoittelijoille. Kyselyyn vastasi 228 harjoittelijaa 44 maasta. Kyselylomake sisälsi sekä strukturoituja että avokysymyksiä. Lomakkeen pohjana oli Why Finland -tutkimuksen kyselylomake, joka muokattiin kansainvälisen harjoittelun tarpeisiin.

Kansainvälisen harjoittelijan profiili

Alueittain ja maittain tarkasteltuna harjoittelijoiden tausta poikkeaa vaihto-opiskelijoiden vastaavasta. Runsas puolet harjoittelijoista (55%) oli kotoisin Itä- ja Keski-Euroopasta ja vajaa kolmannes (28%) Länsi-Euroopan maista. Vaihto-opiskelijoiden kohdalla aluejakauma oli päinvastainen. Liki kaksi kolmasosaa (62%) Why Finland -selvitykseen osallistuneista opiskelijoista tuli EU-maista ja neljännes (25%) Itä- ja Keski-Euroopasta. Amerikan maanosien, Aasian/Oseanian ja Afrikan edustukset jäivät kummassakin selvityksessä alle 10 prosentin.

Suosituimmat kanavat Suomeen olivat CIMOn luonnonvara-alan ohjelma LUOVA, tekniikan alan IAESTE -ohjelma sekä Euroopan unionin Leonardo da Vinci -ohjelma. Näiden kolmen suurimman vaihtojärjestelyn kautta tuli lähes 80 prosenttia kyselyyn osallistuneista harjoittelijoista.

Lähes kaksi kolmasosaa harjoittelijoista oli luonnonvara-alan (32%) ja teknillisten alojen (33%) opiskelijoita. Kolmanneksi suurin koulutusala oli kauppa ja matkailu (12%). Yli puolet (58%) Itä-Euroopasta saapuneista harjoittelijoista oli luonnonvara-alan opiskelijoita. Länsi-Euroopasta ja Pohjois-Amerikasta saapuneista kaksi kolmasosaa opiskeli teknillisellä alalla.

1) Hietaluoma Hanna (2001): Why Finland. Selvitys ulkomaisten vaihto-opiskelijoiden hakeutumisesta suomalaisiin korkeakouluihin. Helsinki: CIMO Publications 3/2001.

2) Garam Irma (2001): My Finland. Selvitys ulkomaisten vaihto-opiskelijoiden kokemuksista suomalaisissa korkeakouluissa. Helsinki: CIMO Publications 5/2001.

Käytännön työharjoittelu kuuluu kiinteästi opintoihin. Yli kaksi kolmasosaa (69%) harjoittelijoista ilmoitti, että harjoittelu on pakollinen osa opintoja.

Harjoittelijat olivat keskimäärin 23-vuotiaita ja viipyivät Suomessa keskimäärin 3,8 kuukautta. Harjoittelijoiden sukupuolijakauma oli tasainen: miesten osuus oli 54 ja naisten 46 prosenttia. Vaihto-opiskelijoiden kohdalla naisten osuus oli hieman suurempi kuin miesten ja suurimmat koulutusalat olivat kauppatieteet, teknilliset alat ja yhteiskuntatieteet.

Suomeen hakeutuvien harjoittelijoiden tärkeimmät tietolähteet ovat Internet (61%), ystävät/opiskelutoverit (57%), Suomea käsittelevät kirjat ja oppaat (42%) ja kotioppilaitos (33%). Ystävillä ja opiskelutovereilla on keskeinen rooli; he ovat myös tärkeimpiä taustavaikuttajia päätökselle lähteä harjoitteluun ulkomaille. Lisätietoa olisi kaivattu työolosuhteista (esim. palkat, verotus, turvallisuus), matkustelusta, oleskelupaikasta ja kulttuurielämästä Suomessa.

Suomi oli ensisijainen maavalinta selvitykseen osallistuneille harjoittelijoille. Kohdemaahan ei siis jouduta sattumanvaraisesti vaan tietoisien valinnan pohjalta. Suomen jälkeen mieluisimpia harjoittelumaita olivat Britannia, Yhdysvallat, Ruotsi ja Norja. Suomi siis kilpailee kansainvälisistä harjoittelijoista ennen kaikkea englanninkielisten maiden ja muiden Pohjoismaiden kanssa, jossain määrin myös Saksan kanssa. Suomeen hakeutuneille vaihto-opiskelijoille Suomi ei ollut yhtä selkeää valintaa; Suomi oli vasta toiseksi halutuin opiskelumaan Britannian jälkeen.

Suomi harjoittelumaana

Ulkomaisten harjoittelijoiden motiiveja tulla Suomeen, käsityksiä suomalaisesta työkuulttuurista, harjoitteluun liittyviä odotuksia ja mielipiteitä asumis- ja vapaa-ajan järjestelyistä kartoitettiin avokysymyksillä. Vastausprosentti, keskimäärin 90, oli yllättävän korkea. Lisäksi useimmat vastaukset olivat laajoja ja perusteltuja. Vastauksissa näkyy kiinnostavia aluekohtaisia painotuseroja. Karkeasti voi todeta, että Itä-Euroopasta tulevat harjoittelijat hakevat Suomesta uutta tietoa ja teknologiaa, länsimaista saapuvat meriittejä urasuunnittelun ja opiskelun tueksi.

Harjoittelijoiden käsitykset Suomesta harjoittelumaana ovat kautta linjan erittäin myönteiset. Tämä on luonnollista, koska Suomi oli mieluisin vaihtoehto suorittaa harjoittelu ulkomailla. Harjoittelijat viipyvät Suomessa kohtalaisen lyhyen ajan, keskimäärin neljä kuukautta, joten myönteinen ensivaikutelma ei ehtinyt selvityksen kuluessa muuttua. Järjestetty kesäohjelma osaltaan tuki maasta ja työpaikasta syntyneitä positiivista mielikuvaa.

Miksi Suomeen?

Suomen valintaan vaikuttaneet syyt voidaan karkeasti jakaa kahteen kategoriaan: Suomea maana koskeviin perusteluihin ja harjoitteluun/työntekoon Suomessa liittyviin motiiveihin. Suomen maine huipputeknologian ja korkean elintason maana, kulttuuri, luonto, elämäntapa ja kieli ovat yleisimpiä syitä valita Suomi kohdemaaksi. Suomen valintaan vaikuttavat motiivit ovat samoja kuin tänne tulevilla vaihto-opiskelijoilla.

Työntekoon Suomessa kannustavat mahdollisuus käyttää englantia työkielenä tai parantaa omaa englannin taitoa, houkutteleva työtarjous ja harjoitteluajalta maksettava palkka. Erityisesti Itä-Euroopasta kotoisin olevat harjoittelijat painottavat ansiotuloja ja englannin taidon parantamista. Länsimaista tulevat harjoittelijat arvostavat hyvää työtarjousta sekä mahdollisuutta käyttää englantia työkielenä ja sosiaalisessa kanssakäymisessä.

Mitä harjoittelulta Suomessa odotetaan?

Lähes kaikki kyselyyn osallistuneet harjoittelijat (93%) kuvailivat odotuksiaan harjoitteluajalta Suomessa. Vastauksista nousivat esille yhtäältä työkokemuksen hankkimiseen, kielitaidon parantamiseen ja urakehitykseen liittyvät odotukset ja toisaalta "pehmeämpiä arvoja" edustavat odotukset kehityksestä ihmisenä ja uusista ystävyys-suhteista. Vastauksista löytyi jälleen aluekohtaisia painotuseroja. Itäisestä Euroopasta kotoisin olevien harjoittelijoiden odotuksissa painottuvat uusien teknologioiden omaksuminen, ansiotulot ja kasvu ihmisenä. Länsimaista tulevat harjoittelijat odottavat erityisesti käytännön kokemusta omalta koulutusosalta, myönteistä urakehitystä ja edistymistä opinnoissa.

Millaisena koetaan suomalainen työyhteisö?

Vaikka harjoittelijoiden kokemukset suomalaisesta työyhteisöstä olivat kyselyä tehtäessä vielä vähäiset, lähes kaikki (97%) kertoivat käsityksensä siitä. Harjoittelijoiden näkemykset suomalaisesta työyhteisöstä ovat erittäin myönteiset. Työyhteisöä kuvataan hyväksi ja miellyttäväksi ja työkuultuuria korkeatasoiseksi. Positiivisina piirteinä mainitaan rento ja epämuodollinen ilmapiiri, ystävälliset ja avuliaat työtoverit sekä hyvä varustetaso. Kriittisiä näkemyksiä oli vain muutama. Ne koskivat suomalaisten työtovereiden vähäpuheisuutta ja sulkeutuneisuutta ja paris- sa tapauksessa liian vaatimattomia työtehtäviä.

Vapaa-aika ja asuminen Suomessa

CIMOn kautta tuleville ulkomaisille harjoittelijoille varataan asunto ja tarjotaan järjestettyä vapaa-ajanohjelmaa. Harjoittelijoita pyydettiin kertomaan mielipiteensä asumis- ja vapaa-ajan järjestelyistä.

Valtaosa harjoittelijoista (85%) oli tyytyväisiä vapaa-ajan viettomahdollisuuksiinsa. Monet olivat osallistuneet työhallinnon ja CIMOn järjestämään kesäohjelmaan.

Vastaajien enemmistö (89%) oli tyytyväisiä myös asumisjärjestelyihin. Asuntojen hyvinä ominaisuuksina mainitaan hyvin varustetut, siistit, viihtyisät, edulliset, hyvät sijainnit. Kritiikkiä kohdistettiin opiskelija-asuntoloiden siivouspalveluihin ja varustetasoon. Osa maatalousalan harjoittelijoista koki etäisyydet asuinpaikan ja kasvukeskusten välillä liian pitkiksi.

Lopuksi

Try Finland -selvitys täytti sille asetetut tavoitteet. Ulkomaisen harjoittelijan profiilista saatiin entistä selkeämpi käsitys, jota voidaan hyödyntää harjoittelupaikkojen ja hakijoiden yhteensovittamisessa. Suomen valintaan vaikuttavista tekijöistä saatiin arvokasta tietoa, jota voidaan soveltaa harjoitteluohjelmien laadullisessa kehittämisessä. Kansainväliselle harjoittelijalle kohdemaan valinta on tietoinen ratkaisu, joka perustuu maata koskeviin faktatietoihin, kokemuksiin ja myönteisiin mielikuviin. Tältä osin selvitys palvelee myös kansainvälisen harjoittelun tiedotusta ja markkinointia. Käytännön järjestelyistä saatu myönteinen palaute on tunnustus niistä vastaaville henkilöille yrityksissä, työhallinnossa, oppilaitoksissa, opiskelijajärjestöissä, isäntäperheissä ja CIMOssa.

LIITTEET:

Kyselylomake

1 Johdanto

Organisoitu kansainvälinen harjoittelijavaihto on ehtinyt Suomessa viidenkymmenen vuoden ikään. Vuonna 1950 Sosiaaliministeriöön perustettiin harjoittelijainvaihtotoimikunta suunnittelemaan ja koordinoimaan harjoittelijavaihtoa. Näistä alkuajoista on kansainvälinen harjoittelijavaihto kasvanut ja monipuolistunut. Nykyään kaikilla korkeakouluilla ja suurimmalla osalla toisen asteen ammatillisista oppilaitoksista on omat kansainvälisen harjoittelun kanavansa. Myös monet opiskelijajärjestöt järjestävät harjoittelijavaihtoa. Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO hallinnoi useita harjoitteluohjelmia – suurimpina teknillisen alan IAESTE-ohjelma, kahdenväliset vaihtosopimukset sekä luonnonvara-alan harjoittelu-ohjelma. Vuodesta 1995 lähtien CIMO on hallinnoinut Euroopan unionin Leonardo da Vinci -ohjelmaa, jonka kautta opiskelijat ja vastavalmistuneet voivat suorittaa työharjoittelun EU/ETA-maissa tai unionin jäsenyyttä hakevissa maissa.

Kansainvälinen harjoittelijavaihto on laajentunut usealle eri koulutusosalalle ja Suomi on noussut suosituksi harjoittelun kohdemaaksi. Vuonna 2000 CIMOn hallinnoimien ohjelmien kautta – Leonardo da Vinci pois lukien – Suomeen tuli runsaat 700 ulkomaista harjoittelijaa, mikä on noin sata harjoittelijaa enemmän kuin Suomesta vastaavien ohjelmien kautta ulkomaille lähtevien määrä. Suomeen tulevien Leonardo-harjoittelijoiden tarkka määrä ei ole tiedossa, mutta Euroopan unionin opiskelijavaihto-ohjelmien kautta Suomeen tulee tänä päivänä yhtä paljon – ellei hieman enemmänkin – ulkomaisia vaihto-opiskelijoita kuin suomalaisia lähtee ulkomaille. Suomeen saapuvien Leonardo-harjoittelijoiden määrän voi siis olettaa olevan samaa suuruusluokkaa kuin ulkomaille lähtevien suomalaisten Leonardo-harjoittelijoiden eli vuosittain noin 700 harjoittelijaa.

Suomeen tulevista harjoittelijoista tiedetään kuitenkin kovin vähän. CIMOn toimesta tehdyn *Try Finland* -selvityksen tarkoituksena on luoda kokonaiskuvaa CIMOn hallinnoimien ohjelmien kautta Suomeen tulevista korkea-asteen harjoittelijoista sekä heidän käsityksistään Suomesta. Tutkimuksessa haluttiin tietoa siitä, keitä Suomeen tulevat harjoittelijat ovat, miksi he tulevat Suomeen sekä mitä käsityksiä heillä on suomalaisesta työelämästä.

Try Finland on rinnakkaistutkimus kesällä 2000 käynnistetylle, Suomeen saapuviin vaihto-opiskelijoihin kohdistuvalle tutkimukselle *Why Finland? Selvitys ulkomaisten vaihto-opiskelijoiden hakeutumisesta suomalaisiin korkeakouluihin* (CIMO Publications 3/2001). Käsillä olevan selvityksen kysymyksenasetteluun ja kyselylomakkeeseen on soveltuvin osin otettu mallia vaihto-opiskelijatutkimuksesta. Kyselylomakkeen laadinnan, tietojen tallentamisen ja alustavan analyysin on tehnyt harjoittelija Jutta Rissanen. Tarkemmasta analyysistä ja raportoinnista

vastasivat tutkija Irma Garam strukturoitujen kysymysten ja erikoissuunnittelija Pirjo Aalto avokysymysten osalta.

Harjoittelijoiden omien mielipiteiden tutkiminen antaa mahdollisuuksia myös harjoittelijavaihdon kehittämiseksi. Lisäksi Suomesta takaisin kotimaahansa palaavat nuoret ovat suomalaisyrityksille hyödyllisiä kansainvälisiä kontakteja sekä merkittäviä mielipidevaikuttajia markkinoitaessa Suomea kansainvälisenä työskentelymaana.

2 Kyselyn tavoite ja toteutus

Käsillä olevan selvityksen tavoitteena oli kartoittaa Suomeen kansainväliseen harjoitteluun hakeutumisen taustalla olevia tekijöitä. Miksi juuri Suomi valittiin harjoitteluksi? Mistä oli saatu informaatiota? Millaisia mielikuvia harjoittelijoilla on Suomesta ja mitä harjoittelujaksolta Suomessa odotetaan? Lisäksi selvityksessä haettiin tietoa harjoittelijoiden asumisesta ja vapaa-ajanvietosta Suomessa. Selvitys toteutettiin lomakekyselynä. Kysymyslomakkeen (lomake löytyy liitteestä 1) runkona toimi CIMOssa aikaisemmin toteutetun Why Finland? -vaihto-opiskelijakyselyn lomake (ks. Hietaluoma 2001), jota oli muokattu harjoitteluvaihtoon sopivaksi. Lomake sisälsi sekä strukturoituja että avokysymyksiä.

Kysely kohdistettiin Suomeen kesällä (touko-heinäkuussa) 2001 saapuneille harjoittelijoille. Kaiken kaikkiaan kysymyslomakkeita lähetettiin 839 kappaletta. Osa lomakkeista (375 kappaletta) toimitettiin harjoittelijoille korkeakoulujen rekrytointipalveluiden ja kansainvälisten asioiden toimiston kautta. Maanpuolustuskorkeakoulua lukuun ottamatta lomakkeita lähetettiin kaikkiin Suomen korkeakouluihin, ammattikorkeakouluihin runsas puolet (206) sekä loput yliopistoihin (159). Lisäksi 464 lomaketta postitettiin suoraan harjoittelijoille.

3 Vastaajat

Kysymyslomakkeen palautti yhteensä 228 harjoittelijaa 44 eri maasta. Yleisimmät vastaajien kotimaat ovat Latvia (36 henkilöä), Puola (29 henkilöä), Bulgaria (17 henkilöä), Kanada, Saksa ja Liettua (11 henkilöä kustakin) sekä Venäjä ja Viro (11 henkilöä kummastakin). Täydellinen taulukko vastaajien kotimaista on esitetty liitteessä 2.

Taulukossa 1 on tarkasteltu vastaajia maanosittain. Selvästi eniten heitä on Itä-Euroopasta, mikä vastaa Suomeen tulevien harjoittelijoiden jakautumista kotimaittain. Vuonna 1999 peräti 62 prosenttia Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen koordinoimien harjoittelujärjestelyjen kautta – pois lukien Euroopan unionin Leonardo da Vinci -ohjelma – Suomeen tulevista harjoittelijoista oli kotoisin Itä-Euroopasta. Eniten harjoittelijoita tuli Latviasta, Virossa ja Venäjältä.

Taulukko 1. Vastaajat maanosittain.

Maanosa	lukumäärä	%
Itä-Eurooppa (sis. Venäjä)	124	55
Länsi-Eurooppa	63	28
Pohjois-Amerikka	19	8
Aasia/Oseania	12	5
Etelä-Amerikka	8	3
Afrikka	2	0
Yhteensä	228	100

Taulukkoon 2 on koottu vaihtojärjestelyt, joiden kautta harjoittelijat ovat Suomeen tulleet. Luonnonvara-alan harjoitteluohjelma, tekniikan alan harjoittelujärjestö IAESTE sekä Euroopan unionin ohjelmat ovat kolme selvästi yleisintä väylää tulla Suomeen harjoitteluvaihtoon.

Taulukko 2. Vastaajat vaihtojärjestelyn mukaan.

Vaihtojärjestely	lukumäärä	%
Luonnonvara-alan harjoitteluohjelma (LUOVA)	77	34
IAESTE (tekniikan alan harjoitteluvaihtojärjestö)	66	29
EU:n ohjelmat (Leonardo da Vinci tai Sokrates/Erasmus)	30	13
Suomea Suomessa -harjoitteluohjelma ulkomaisille suomen kielen ja kulttuurin opiskelijoille (SUOSU)	14	6
AIIESEC (Association Internationale des Étudiants en Sciences Économiques et Commerciales)	13	6
Yritysten koordinoima harjoitteluvaihto	10	4
Maiden välinen kahdenkeskinen sopimus	7	3
IAAS (International Association of Agricultural Students)	5	2
Itse hankittu harjoittelupaikka	4	2
NORDPRAKTIK, Pohjola-Nordenin organisoima harjoittelu Baltian ja Venäjän nuorille Pohjoismaissa	2	1
Yhteensä	228	100

Sukupuolen mukaan harjoittelijat jakaantuvat kohtalaisen tasan; miehiä on 54 prosenttia, naisia 46 prosenttia. Keskimäärin kyselyyn vastanneet harjoittelijat ovat 23-vuotiaita, mutta heidän ikähaitarinsa on kohtalaisen laaja: nuorin oli 18- ja vanhin 36-vuotias. Kuten Suomeen tulevista vaihto-opiskelijoista (ks. Hietaluoma 2001, 12), myös harjoittelijoista on suurin osa hieman yli 20-vuotiaita.

Taulukko 3. Vastaajien ikäjakauma

Ikä	lukumäärä	%
-21 -vuotias	74	33
22-24 -vuotias	105	46
25- -vuotias	47	21
Yhteensä	226	100

Tekniikka sekä maa- ja metsätalous ovat ylivoimaisesti yleisimmät koulutusalat harjoittelijoiden keskuudessa. Lähes kaksi kolmannesta kyselyyn osallistuneista harjoittelijoista edustaa jompaakumpaa näistä kahdesta alasta. Koulutusala on luokiteltu Euroopan unionin koulutusohjelmissä käytetyn luokittelun mukaisesti.

Taulukko 4. Vastaajien opiskeluala

Opiskeluala	lukumäärä	%
Arkkitehtuuri	4	2
Humanistinen	2	1
Kauppa, turismi	22	10
Kielet	15	7
Koulutus	2	1
Lääketiede, sairaanhoito	5	2
Luonnontiede	3	1
Maa- ja metsätalous	72	32
Matematiikka, tietojenkäsittely	14	6
Taide	2	1
Tekniikka	72	32
Yhteiskuntatiede	5	2
Viestintä	1	0
Muu ala	9	4
Yhteensä	228	100

Jotta alojen välinen vertailu olisi jatkossa mielekästä, on koulutusaloja yhdistetty niin, ettei luokituksessa ole pieniä, vain pari henkilöä sisältäviä luokkia. Yhdistely on toteutettu kuitenkin alojen luonne huomioon ottaen. Jatkossa opiskelualat luokitellaan taulukon 5 osoittamalla tavalla.

Taulukko 5. Vastaajien opiskeluuala (yhdistelty luokitus)

Opiskeluuala	lukumäärä	%
Tekniikka (tekniikka ja arkkitehtuuri)	76	33
Maa- ja metsätalous	72	32
Humanistinen ala (humanistiset tieteet, kielet, taidealat, kasvatus)	21	9
Kauppa ja yhteiskunnallinen ala (kauppa ja matkailu, yhteiskuntatiede, viestintä)	28	12
Matemaattis-luonnontieteellinen ala (matematiikka ja tietojenkäsittely, lääketiede, sairaanhoito)	22	19
Muu ala	9	4
Yhteensä	228	100

Itä-Euroopan maista Suomeen tulevat harjoittelijat erottuvat selvästi muista Suomeen tulevista harjoittelijoista. Itä-Eurooppa profiloituu ennen kaikkea luonnonvara-alan harjoittelijoita Suomeen tuovana alueena. Itse asiassa kaikki kyselyyn vastanneet maa- ja metsätalouden opiskelijat tulevat Itä-Euroopan maista. Jossain määrin Itä-Euroopasta tulee Suomeen myös kaupan ja humanistisen alan opiskelijoita. Muilta alueilta tulevat harjoittelijavirrat painottuvat puolestaan tekniikan opiskelijoihin.

Taulukko 6. Vastaajien opiskeluuala kotimaanosan mukaan, %

	Länsi-Eur.	Aasia / Oseania	Yht.
Tekniikka	67	42	33
Maa- ja metsätal.	-	-	32
Humanistinen	6	25	9
Kauppa, yht.kuntatiet.	11	8	12
Mat.luonnontiet.	13	25	10
Muu ala	3	-	4
Yht.	100	100	100
(N)	(63)	(12)	(228)

Opiskelualan lisäksi harjoittelijat saivat annetuista vaihtoehtoista valita alan, jolle heidän asiantuntemuksensa harjoittelussa sijoittuu. Taulukkoon 7 kerätyt vastaukset viestivät jälleen toisaalta luonnonvara-alan ja toisaalta tekniikan ja siihen liittyvien toimintojen vahvaa edustusta harjoittelijoiden erityisosaamisen alueena.

Taulukko 7. Suomessa suoritettujen harjoittelun ala

Harjoittelun erikoistumisala	lukumäärä	%
Maanviljely / puutarhanhoito	79	35
Metsätalous	2	1
Elintarvikkeiden tuotanto	2	1
Massa-, paperiteollisuus	1	0
Kustannus-, painoala	2	1
Koneiden ja teknisen laitteiston tuotanto	7	3
Radio-, TV- ja tietokoneiden tuotanto	4	2
Rakennusala	6	3
Tekniikka (tarkentamaton)	23	10
Tukku- ja vähittäiskauppa	1	0
Majoitus- ja ravitsemusala	6	3
Kuljetus ja varastointi	4	2
Rahoitus	5	2
IT-palvelut	17	8
Tutkimus- ja kehitystoiminta	22	10
Koulutus	7	3
Terveystieteiden ja sosiaali- ja terveysala	5	2
Ympäristönsuojelu	2	1
Järjestötoiminta	1	0
Virkistys, kulttuuri, urheilu	4	2
Kielet	6	3
Ohjelmistosuunnittelu ja -valmistus	10	4
Muu ala	12	5
Yhteensä	228	100

Harjoittelu suoritetaan yleensä opintojen loppupuolella. Kyselyyn vastaajat saivat arvioida omaa opintojensa vaihetta kolmiportaisella asteikolla: beginner-middle-end. Ehdottomasti suurin osa vastaajista ilmoitti olevansa joko opintojensa keski- (49 %) tai loppuvaiheessa (47%). Vain muutama arvioi opintojensa olevan vielä aluillaan. Lääketieteen ja sairaanhoidon sekä kielten opiskelijat arvioivat muita useammin olevansa opintojensa alku- tai keskivaiheessa.

Kaksi kolmasosaa (69%) ilmoitti harjoittelun olevan pakollinen osa opintojaan. Varsinkin luonnonvara-alan ohjelman sekä Euroopan unionin ohjelmien kautta Suomeen tulleista muista useampi ilmoitti harjoittelun kuuluvan opintoihinsa pakollisena osana.

Keskimäärin vastaajien harjoittelu kestää 3,8 kuukautta. Tosin hajonta harjoittelun kestossa on varsin suuri. Lyhyin harjoittelu kesti yhden kuukauden, pisin puoli-toista vuotta. Taulukoista 8 ja 9 näkyy harjoittelun pituus opiskelualan ja vaihtojärjestelyn mukaan sekä vaihdon pituuden keskihajonta. Mitä suurempi keskihajonta on, sitä kauempana keskiarvoa vastaajien ilmoittamat pituudet ovat eli joukossa on paljon eripituisia vaihtojaksoja.

Taulukko 8. Harjoittelun keskimääräinen pituus opiskelualan mukaan

Opiskelu-ala	Harjoittelun pituus (kk)	Keski-hajonta	(N)
Tekniikka	3,8	2,9	76
Maa- ja metsätalous	4,1	1,6	71
Humanistinen ala	3,6	2,4	21
Kauppa ja yhteiskunnallinen ala	3,9	2,5	27
Matemaattis-luonnontieteelliset alat	3,7	2,4	22
Muut alat	2,7	0,5	9
Yhteensä	3,8	2,3	226

Taulukko 9. Harjoittelun keskimääräinen pituus vaihtojärjestelyn mukaan

Vaihtojärjestely	harjoittelun pituus (kk)	Keski-hajonta	(N)
Luonnonvara-alan ohjelma	4,0	1,6	76
IAESTE	2,9	1,6	65
EU:n ohjelmat	4,7	2,0	29
AIIESEC	7,5	5,2	13
Suomea Suomessa -ohjelma	3,0	1,0	14
Yritysten koordinoima vaihto	3,2	1,8	10
Maiden välinen kahdenkeskinen sopimus	3,4	2,6	7
Muut (IAAS, oma järjestely, NORDPRAKTIK)	3,8	2,8	12
Yhteensä	3,8	2,3	226

Maa- ja metsätalouden alan ja näin ollen myös luonnonvara-alan ohjelman kautta tulleet harjoittelijat viipyvät Suomessa hieman keskimääräistä pidempään. Myös Euroopan unionin ohjelmien kautta tullaan kohtalaisen pitkiin – keskimäärin lähes viiden kuukauden mittaisiin – harjoitteluihin. Vastaavasti tekniikan alan IAESTE-harjoittelijat viipyvät Suomessa keskimääräistä lyhyemmän ajan. AIIESEC-harjoittelu kestää keskimäärin selvästi pisimpään. Toisaalta AIIESEC-harjoittelun kohdalla myös harjoittelun pituuden keskihajonta on suuri eli ryhmästä löytyy sekä hyvin lyhyitä että hyvin pitkiä harjoittelujaksoja. Näin ollen keskiarvo ei kuvaa kovin hyvin näiden harjoittelijoiden Suomessa oleskelun pituutta.

4 Harjoitteluun hakeutuminen

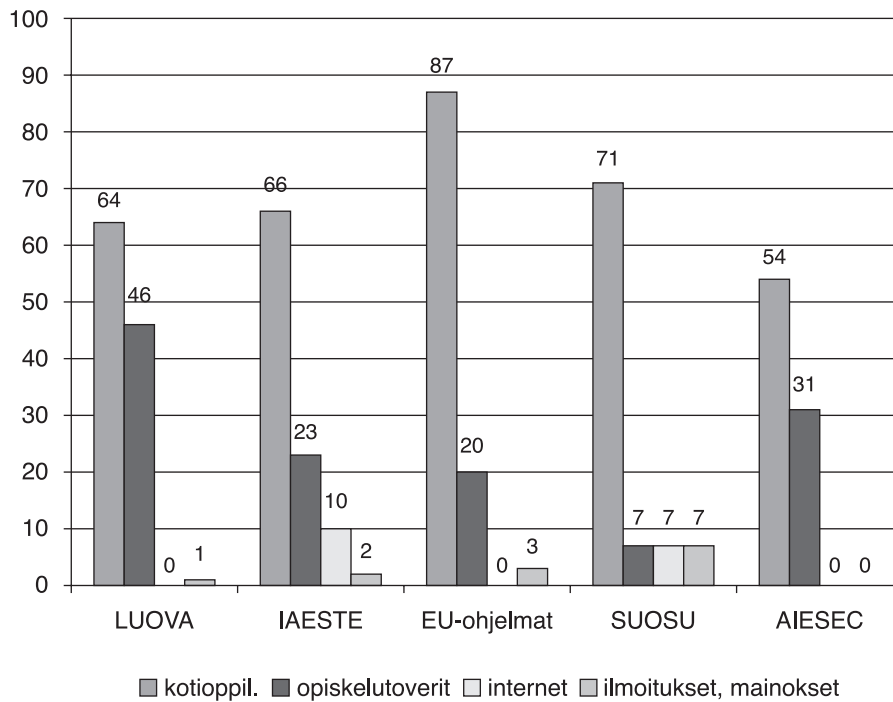
4.1 Tieto harjoittelumahdollisuudesta saadaan kotioppilaitoksesta

Kotimaan oppilaitos on ylivoimaisesti yleisin kanava saada tietoa mahdollisuudesta suorittaa harjoittelu ulkomailla, kuten taulukko 10 kertoo. Internetin vähäistä merkitystä voi pitää hieman yllättävänä; onhan sen käyttö selvästi yleistynyt. Toisaalta tulos selittynee internetin luonteella informaatiolähteenä. Sieltä ei niinkään haeta tietoa uusista opiskelu- tai työskentelymuodoista, vaan ennemminkin tarkempaa tietoa eri vaihtoehdoista sen jälkeen, kun mahdollisuus suorittaa harjoittelu ulkomailla on keksitty. Kotimaan oppilaitoksen, ystävien, internetin ja erilaisten ilmoitusten lisäksi informaatiokanavia mainittiin vain vähän. Muutama yksittäinen harjoittelija oli saanut tietoa suoraan vaihto-organisaatiolta tai järjestöltä, työnantajaltaan tai sukulaisiltaan.

Taulukko 10. Mistä sai tietää mahdollisuudesta suorittaa harjoittelu ulkomailla

Tietolähde	%
Kotimaan oppilaitos	65
Ystävät / opiskelutoverit	29
Internet	4
Ilmoitukset, mainokset	2

Harjoittelijat suosivat samoja tietolähteitä kuin Suomeen tulleet vaihto-opiskelijatkin (ks. Hietaluoma 2001, 15). Tosin ystävät ja opiskelukaverit ovat harjoittelijoille hieman tärkeämpi tietolähde kuin vaihto-opiskelijoille. Kuvio 1 kertoo, että suurista vaihtojärjestelyistä erityisesti Euroopan unionin ohjelmien kautta Suomeen tulleet harjoittelijat olivat saaneet muita useammin tietää mahdollisuudesta harjoitella ulkomailla omasta oppilaitoksestaan. Euroopan unionin koulutusohjelmia hallinnoidaan korkeakoulujen välityksellä, ja ne ovatkin integroituneet hieman muita paremmin osaksi korkeakoulujen toimintaa.

Kuvio 1. Tietolähde vaihtojärjestelyn mukaan

4.2 Harjoittelun suunnittelu aloitetaan yhdestä kuuteen kuukautta ennen ulkomaille lähtöä

Tyypillistä on aloittaa ulkomaan harjoittelun suunnittelu yhdestä kuuteen kuukautta ennen harjoittelun ajankohtaa. Harjoittelijat käyttävät valmistautumiseen aikaa kutakuinkin yhtä paljon kuin Suomeen saapuvat vaihto-opiskelijat, jotka niin ikään aloittivat suunnittelun keskimäärin 1-6 kuukautta ennen lähtöä. Osa vastaajista todennäköisesti kertoi vastauksessaan sen, kuinka kauan ulkomaan harjoittelua on aktiivisesti valmisteltu - ei niinkään sitä, milloin harjoittelua ulkomailla ensimmäisen kerran ajateltiin. Usein hakuprosessi on pitkä, ja esimerkiksi kesällä alkavia harjoittelupaikkoja on haettava jo edellisenä syksynä eli lähes vuosi etukäteen.

Taulukko 11. Suunnittelun aloittaminen

Suunnittelu aloitettiin	lukumäärä	%
alle 1 kk ennen harjoittelua	32	14
1-6 kk ennen harjoittelua	113	50
6-12 kk ennen harjoittelua	51	23
yli 12 kk ennen harjoittelua	30	13
Yhteensä	226	100

4.3 Suomi on ylivoimainen halutuimpana harjoittelumaana

Kysymyslomakkeessa harjoittelijat saivat ilmoittaa paremmuusjärjestyksessä kolme itselleen mieluisinta harjoittelumaata. Taulukosta 12 löytyy viisi suosituinta maata niin ensisijaiseksi, toiseksi kuin kolmanneksi mieluisimmaksi harjoittelukohteeksi. Suomi osoittautui selvästi halutuimmaksi kohdemaaksi tänne tulevien harjoittelijoiden keskuudessa. Suomeen tullaan harjoittelemaan, koska tänne halutaan tulla; ei siksi, että muuallekaan ei päästä. Tässä suhteessa harjoittelijat eroavat vaihto-opiskelijoista, joille Suomi tarjosi vasta toiseksi mieluisimman vaihtoehdon Britannian jälkeen.

Taulukko 12. Harjoittelijoiden kohdemaatoiveet (lukumäärä sille, kuinka moni toivonut ko. maata)

mieluisin harjoittelumaa	lkm	toiseksi mieluisin harjoittelumaa	lkm	kolmanneksi mieluisin harjoittelumaa	lkm
Suomi	90	Suomi	41	Suomi	27
Britannia	34	Britannia	28	Britannia	18
USA	18	USA	18	Saksa	18
Ruotsi	12	Saksa	15	Ruotsi	18
Norja	11	Norja	14	USA	15

Samat maat toistuvat kaikissa kolmessa toivelistassa: Suomi asettuu kärkeen kohtalaisen ylivoimaisesti seuranaan Britannia, Yhdysvallat, Ruotsi, Norja ja Saksa. Mieluisimpien harjoittelumaiden lista kertoo luonnollisesti myös siitä, mitkä maat kilpailevat Suomen kanssa samoista harjoittelijoista näiden valitessa tulevaa kohdemaataan. Näyttää siltä, että Suomi joutuu kamppailemaan harjoittelijoistaan ennen kaikkea englanninkielisten maiden sekä muiden Pohjoismaiden kanssa, jossain määrin myös Keski-Euroopan kanssa.

Taulukoissa 13 ja 14 on tarkasteltu ensisijaisia maatoiveita harjoittelijan kotimaan maanosan sekä koulutusalan mukaan. Suomella on kohtalaisen vahva asema ensisijaisena harjoittelumaana kaikkialta tulevien ja kaikkia aloja opiskelevien keskuudessa. Ainoastaan Amerikan mantereelta kotoisin olevista harjoittelijoista vain neljännes piti Suomea ensisijaisena maatoiveenaan. Erityisesti humanistisen alan opiskelijoista lähes kaikki toivoivat ensisijaisesti pääsevänsä Suomeen harjoittelemaan. Suomen aivan erityisen suuri suosio heidän keskuudessaan selittyy osaltaan sillä, että joukossa on paljon suomen kieltä ja kulttuuria ulkomailla opiskelevia, joille Suomi onkin ainoa luonteva valinta harjoittelumaaksi.

Taulukko 13. Ensisijaiset kohdemaat harjoittelijan kotimaan mukaan

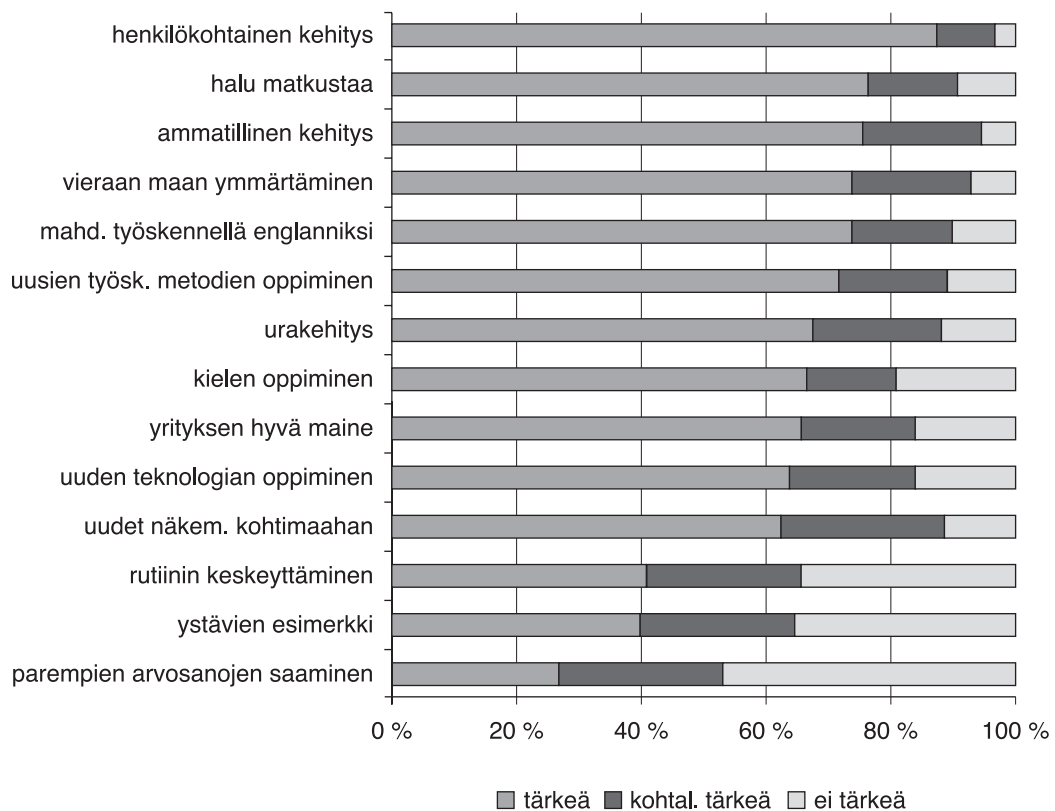
Kotoisin Itä-Euroopasta	Kotoisin Länsi-Euroopasta	Kotoisin Amerikasta	Kotoisin Afrikasta, Aasiasta tai Oseaniasta
1. Suomi (42%) 2. Engl. Eurooppa (25%) 3. Skandinavia (14%) 4. Pohjois-Amerikka (7%) 5. Keski-Eurooppa (6%) 6. Etelä-Eurooppa (2%) N=125	1. Suomi (41%) 2. Engl. Eurooppa (11%) ja Skandinavia (11%) 3. Pohjois-Amerikka (8%), 4. Etelä-Eurooppa (8%) ja Aasia / Oseania (8%) N=63	1. Suomi (25%) 2. Etelä-Eurooppa (15%) ja Aasia / Oseania (15%) 3. Skandinavia (11%) ja Keski-Eurooppa (11%) 4. Pohjois-Amerikka (8%) N=27	1. Suomi (46%) 2. Pohjois-Amerikka (39%) 3. Engl. Eurooppa (8%) ja Keski-Eurooppa (8%) N=13

Taulukko 14. Ensisijaiset kohdemaat opiskelualan mukaan

Tekniikka	Maa- ja metsätalous	Humanistinen ala	Kauppa ja yhteiskunnallinen ala	Matemaattis-luonnon-tieteelliset alat
1. Suomi (34%) 2. Pohjois-Amerikka (14%) 3. Keski-Eurooppa (12%) 4. Muu Skandinavia (10%) 5. Engl. Eurooppa (9%) 6. Aasia / Oseania (8%) N=76	1. Suomi (40%) 2. Engl. Eurooppa (28%) 3. Muu Skandinavia (14%) 4. Pohjois-Amerikka (10%) 5. Aasia / Oseania (1%) ja Etelä-Eurooppa (1%) N=72	1. Suomi (71%) 2. Engl. Eurooppa (19%) 3. Muu Skandinavia (5%) ja Aasia / Oseania (5%) N=21	1. Suomi (36%) 2. Muu Skandinavia (22%) 3. Engl. Eurooppa (11%), Keski-Eurooppa (11%) ja Etelä-Eurooppa (11%) 4. Aasia / Oseania (4%) N=28	1. Suomi (36%) 2. Engl. Eurooppa (14%) ja Muu Skandinavia (14%) 3. Pohjois-Amerikka (9%), Keski-Eurooppa (9%), Etelä-Eurooppa (9%) ja Aasia / Oseania (9%) N=22

4.4 Harjoittelusta haetaan henkilökohtaista ja ammatillista kehitystä

Vastaajilta kysyttiin heidän motiivejaan lähteä suorittamaan harjoittelu ulkomaille. He saivat arvioida eri tekijöiden tärkeyttä asteikolla 1=ei lainkaan tärkeä – 5=erittäin tärkeä. Ulkomaan harjoitteluun lähdön motiivit on kerätty kuvioon 2.

Kuvio 2. Harjoitteluvaihtoon lähdön motiivit

Henkilökohtainen kehittyminen ulkomaan kokemuksen ansiosta arvioidaan tärkeimmäksi harjoitteluun motivoijaksi. Lisäksi halu matkustaa ulkomaan harjoittelun motiivina kertoo niin ikään harjoittelijoiden halusta hakea kokemuksia. Myös Suomeen tuleville vaihto-opiskelijoille suunnatussa kyselyssä kasvu ihmisenä osoittautui merkittävimäksi syyksi lähteä ulkomaille (Hietaluoma 2001, 22). Aikaan ulkomaille liitetään odotuksia elämäkokemuksen karttumisesta. Kärkipään motiivien välillä ei kuitenkaan ole kovin suuria eroja. Toisaalta henkilökohtainen kehitys ja kulttuurin oppiminen, toisaalta ammatillinen kehittyminen ja uusien työtapojen oppiminen näyttäytyvät kaikki varsin tasavahvoina syinä lähteä ulkomaille harjoitteluun.

Samalla on syytä huomata, että mahdollisuus työskennellä englannin kielellä on yksi merkittävimmistä motiiveista lähteä ulkomaan harjoitteluun. Suomi mielletään maaksi, jossa on helppo tulla toimeen englannin kielellä (ks. esim. Garam 2001), mikä osaltaan helpottaa päätöstä valita juuri Suomi harjoittelun kohdemaaksi. Mahdollisuus työskennellä englannin kielellä on maa- ja metsätalousalan harjoittelijoille erityisen tärkeä, humanistisen alan harjoittelijoille muita merkityksettömämpi motiivi. Humanistisen alan harjoittelijoiden keskuudessa lienee paljon ulkomaisia suomen kielen opiskelijoita, joille englannin kielellä pärjääminen ei ole kovin tärkeää.

Sen sijaan kielen oppimista ja vieraan maan ymmärtämistä humanistisen alan harjoittelijat pitävät tärkeämpinä motiiveina kuin muiden alojen harjoittelijat. Yleinen ammatillinen kehitys on kaupan alan opiskelijoille muita tärkeämpää. Vastaavasti maa- ja metsätalousalan harjoittelijat korostavat uusien työskentelymenetelmien ja tekniikoiden oppimisen tärkeyttä lähdön motiivina. Maa- ja metsätaloustieteen harjoittelijat ovat myös ainoa ryhmä, joiden keskuudessa ystävänsä esimerkki nousee kohtalaisen tärkeäksi lähdön motiiviksi.

5 Miksi Suomeen?

Selvityksestä on jo käynyt ilmi, että Suomi on ensisijainen maavalinta tänne hakeutuville ulkomaisille harjoittelijoille. Seuraavassa tarkastellaan, mitkä tekijät vaikuttavat siihen, että ykköskohteeksi harjoittelumaana valitaan juuri Suomi. Selvityksen tekijät halusivat välttää johdattelevia kysymyksiä, joten vastaajia pyydettiin kuvailemaan omin sanoin, miksi he halusivat suorittaa käytännön harjoittelunsa juuri Suomessa.

Kysymykseen vastasi 204 harjoittelijaa eli 90 prosenttia selvitykseen osallistuneista. Vastausten perusteella Suomen valintaan vaikuttaneet syyt voidaan karkeasti jakaa kahteen ryhmään: Suomea maana koskeviin perusteluihin ja harjoitteluun/työntekoon Suomessa liittyviin motiiveihin. Suomen maine huipputeknologian ja korkean elintason maana, kulttuuri, luonto, elämäntapa ja kieli ovat yleisimpiä syitä Suomen valintaan kohdemaaksi. Työntekoon Suomessa kannustavat mahdollisuus käyttää englantia työkielenä tai parantaa omaa englannin taitoa, houkutteleva työtarjous ja harjoitteluajalta maksettava palkka. Juuri työntekoon ja harjoitteluun liittyvät motiivit selittänevät sen, että Suomi on perustellusti ensisijainen valinta tänne hakeutuville ulkomaisille harjoittelijoille. Ulkomaisille vaihto-opiskelijoille tehdyssä vastauksissa kyselyssä Suomi oli vasta toiseksi halutuin kohdemaaksi (Hietaluoma 2001).

Vastauksista löytyy kiinnostavia maakohtaisia painotuseroja. Keski- ja Itä-Euroopasta kotoisin olevat harjoittelijat painottavat ansiotuloja ja englannin taidon parantamista. Länsimaista tulevat harjoittelijat arvostavat hyvää työtarjousta ja mahdollisuutta käyttää englantia työkielenä ja sosiaalisessa kanssakäymisessä. Venäjältä ja Baltian maista tulevia harjoittelijoita motivoi Suomen läheinen sijainti. Virolaisten ja puolalaisten harjoittelijoiden keskuudessa on eniten niitä, jotka haluavat parantaa suomen kielen taitoaan ja suomalaisen kulttuurin tuntemustaan. Saksalaisten vastauksissa tuodaan esiin hyvät yhteistyösuhteet kotiyliopiston ja suomalaisen korkeakoulun kesken.

Runsas viidennes ulkomaisista harjoittelijoista on ollut ennenkin Suomessa. Omat tai ystävien aiemmat hyvät Suomi-kokemukset ovat yksi syy Suomen valintaan harjoittelumaaksi. Vastaajien joukossa on myös joitakin, joille Suomi oli ainoa tarjottu vaihtoehto ulkomaanharjoittelun suorittamiseksi.

Yhteenvetona voidaan todeta, että Suomea pidetään hyvänä harjoittelumaana ja tänne tulevat harjoittelijat valitsevat tietoisesti Suomen kohdemaakseen.

5.1. Suomea maana koskevat motiivit

Suomalainen kulttuuri, luonto ja elämäntapa kiinnostavat

Lähes kaikissa vastauksissa tuodaan esille Suomen kulttuuriin, luontoon ja elämäntapaan, "way of life", liittyviä motiiveja.

For me Finland was always very interesting country. I was reading lots of books about it. I would like to see the most green places of the world. Here is the most beautiful wild nature of the world. (74/Puola, M)

High tech installations. Beautiful nature. Leaders of telecommunications all over the world. (149/Meksiko, M)

Love of the country and people and desire to return. Besides, Finnish summers are the best. (177/Yhdysvallat, M)

Vastaajien joukossa on suomen kielen ja kulttuurin opiskelijoita, joille Suomi harjoittelumaana oli itsestään selvä vaihtoehto. Joukossa on myös suomen kielen harrastajia, joille harjoittelujakso Suomessa tarjoaa oivallisen tilaisuuden syventää maan ja kielen tunteista.

Halusin kehittää suomeani ja tutustua suomalaiseen kulttuuriin paikalla ollessani. (148/Viro, F)

In fact, there were no other options. But even if there were any, I would have still chosen Finland as I wanted to improve my language skills in Finnish. (95/Puola, F)

Suomen maine huipputeknologian ja korkea elintason maana houkuttaa

Suomen maine teknologisesti kehittyneenä hyvinvointivaltiona tunnetaan hyvin tänne hakeutuvien ulkomaisten harjoittelijoiden keskuudessa. Esimerkkejä lyhyistä, mutta paljon puhuvista vastauksista kysymykseen, miksi harjoittelemaan Suomeen:

*Nokia
Elcoteq (68/Puola, M)*

The best known Telecom company NOKIA (10/Viro M)

*General interest in Nordic countries.
Excellent reputation of Finnish companies in the sector of new technologies and economy in general. (54/Saksa, F)*

One of the world's most advanced countries in telecommunications technologies is Finland. (14/Espanja, F)

Aiemmat hyvät kokemukset rohkaisevat hakeutumaan Suomeen

Selvityksestä on jo käynyt ilmi, että tärkeimpiä taustavaikuttajia maan valinnassa ovat ystävät ja opiskelutoverit, joilla on aiempaa kokemusta maasta. Erityisesti saksalaisia harjoittelijoita motivoi hyvä yhteistyö lähettävän ja vastaanottavan instituutin välillä ja vaihdon sujuva organisointi.

Because of the good contacts between my home university and the University of Oulu. (26/Saksa, M)

I have been here December 2000. I liked it that much that I wanted to come back. When I got the possibility, I just did it! (226/Itävalta, M)

I like the country very much (the people, culture and nature) and my girlfriend is Finnish. (186/Alankomaat, M)

5.2. Työskentelyyn ja harjoitteluun Suomessa liittyvät motiivit

Englanti työkielenä madaltaa kynnystä tulla Suomeen

Suomi tunnetaan maana, jossa englantia voi käyttää työ- ja opiskelukielenä sekä sosiaalisessa kanssakäymisessä. Länsi-Euroopasta, Kanadasta ja Yhdysvalloista tulevat harjoittelijat arvostavat mahdollisuutta operoida englannin kielellä työelämässä ja yhteiskunnassa, Itä-Euroopan maista kotoisin olevat haluavat parantaa omaa englannin taitoaan harjoittelujakson aikana.

Job is good. Easier transition to work in Europe: everyone speaks English. (39/Kanada, M)

Possibility to earn money. Learning English language. (116/Latvia, F)

Nature. Low crime. Wide use of English. (154/Yhdysvallat, M)

Kiinnostava työtarjous ratkaisee

Erityisesti Euroopan ulkopuolisista maista Kanadasta ja Yhdysvalloista tulevat harjoittelijat ovat varsin uratietoisia ja tekevät maavalintansa tarjotun työtehtävän perusteella.

A cool job, interesting and different place to be. (80/Kanada, M)

A very good job description I got from Finnish company. (169/Puola, F)

High level of expertise of host company in field I want to specialise in. (137/Kanada, F)

Ansiotulot vetävät Suomeen

Suomessa harjoittelusta maksettavaa palkkaa pidetään yleisesti hyvänä. Joidenkin vastausten mukaan parempi palkkataso ratkaisi maavalinnan Suomen eduksi. Erityisesti Itä-Euroopasta tulevat opiskelijat pitävät ansiotuloja tärkeinä.

I could get more money than in Germany or Denmark. Many of my friends were in Finland last year. (180/Latvia, F)

To gain experience of Finnish work, to introduce with Finnish culture, travelling, to get more money for my studies. (147/Latvia, F)

Lähes kaikki vastaajat mainitsevat sekä Suomeen maana että työntekoon/harjoitteluun liittyviä motiiveja Suomen valinnassa kohdemaaksi. Osassa vastauksia tuodaan esille monia samanaikaisesti vaikuttavia valintaperusteita.

Not far from my homeplace (St-Petersburg), very safe country, friendly people, good hotel I am working in, practice of English language, career development.
(183, Venäjä, F)

Possibility to work in English, high level of expertise, learning about use of new technologies and innovations, nature of the country, former good experiences from other students, experience in new working methods. (181/Unkari, F)

Suomen naapurimaista ja lähialueilta tuleville harjoittelijoille Suomi on tutuin ja turvallisin vaihtoehto:

Finland is the nearest and best place for Estonians to go training for the first time in foreign country. (128/Viro F)

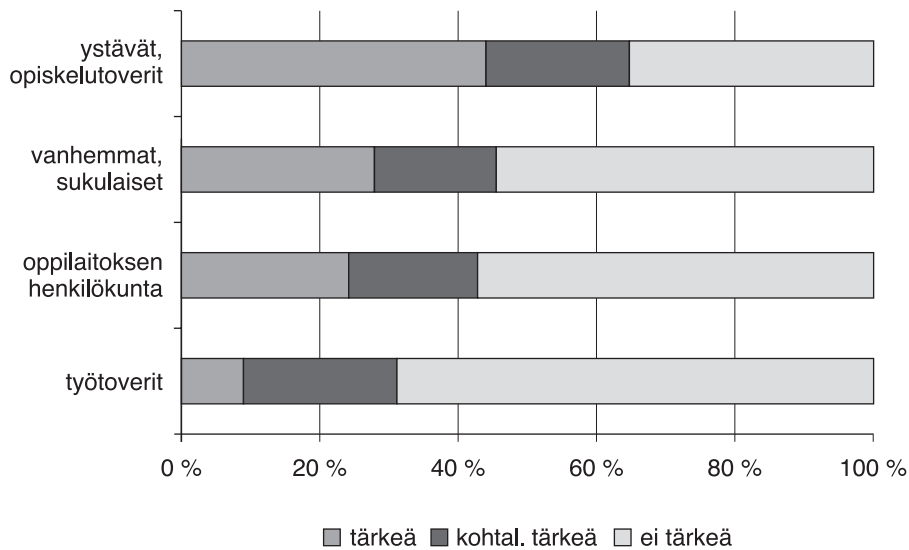
5.3 Harjoittelijoilla on entuudestaan kokemusta Suomesta

Suomeen tulevat harjoittelijat eivät ole täysin vailla kokemusta maastamme. Rungas viidesosa (22%) harjoittelijoista on ollut aikaisemminkin Suomessa. Erityisesti Itä-Euroopan maista kotoisin olevista vastaajista monella on kokemusta Suomessa oleskelusta. Niistä 51 vastaajasta, joille Suomi oli jo tuttu, yli kolmasosa (37%) oli ollut Suomessa työn takia. Runsaalle neljännekselle aikaisemman Suomeen tulon syy oli loma (29%) tai opiskelu (26%). Sukulaisia tai ystäviä löytyi Suomessa aikaisemminkin olleilta vajaalta viidennekseltä (18%). Aikaisemmat Suomessa oleskelun jaksot ovat olleet keskimäärin kohtalaisen pitkiä. Suomessa oleskelun keston mediaani on hieman vajaat kolme kuukautta. Samalla kuitenkin myös Suomessa oleskelun keston vaihteluväli on varsin suuri: lyhyin on neljän päivän mittainen, pisin 16 vuotta.

5.4 Ystävät vaikuttavat eniten päätökseen lähteä ulkomaille

Kuvioon 3 on kerätty vastaajien arviot siitä, kuinka tärkeinä taustavaikuttajina päätökselle lähteä harjoitteluun ulkomaille he pitävät eri tahoja. Ystävillä ja opiskelutovereilla arveltiin olleen eniten merkitystä. Noin neljännes vastaajista koki kotioppilaitoksensa henkilökunnalla sekä sukulaisillaan olleen vaikutusta päätökseensä. Sen sijaan työtovereita ei pidetty kovinkaan merkittävinä taustavaikuttajina.

Päätöksen edessä olevalle nuorelle on tyypillistä kokea olevansa itsenäinen päätöksentekijä ja oman onnensa seppä. Tästä kertoo mm. se, että vajaa viidennes (17%) vastaajista oli kohtaan "muu vaihtoehto" itse merkinnyt oman halunsa tai päätöksensä merkittäväksi tekijäksi Suomeen harjoitteluun lähdön taustalla.

Kuvio 3. Päätöksentekoon vaikuttavat tahot

5.5 Internet ja henkilökohtaiset kontaktit tärkeimmät tietolähteet

Taulukkoon 15 on kerätty tärkeimmät opiskelijoiden käyttämät tietolähteet, joista Suomea koskevaa tietoa on etsitty. Kuten Suomeen tulevien vaihto-opiskelijoidenkin tapauksessa (Hietaluoma 2001, 32), myös harjoittelijoille internet ja henkilökohtaiset kontaktit ovat ylivoimaisesti tärkeimmät tietolähteet. Myös matkaoppaita, Suomea käsitteleviä kirjoja sekä kotioppilaitosta käytetään hyväksi tiedonhankinnassa. Listan perältä löytyvät opiskelijamessut, joiden kautta tavoitetaan vain muutama Suomeen tuleva harjoittelija.

Taulukko 15. Tietolähteet

Informaatiolähde	lkm	%
Internet	139	61
Ystävät ja muut henkilökoht. kontaktit	130	57
Matkaoppaat ja Suomea käsittelevät kirjat	95	42
Kotioppilaitos	74	33
Suurlähetystö, kulttuuri-instituutti	53	23
CIMOn julkaisut	50	22
Discover Finland	44	19
Suomalaiset opiskelijat kotioppilaitoksessa	27	12
Vastaanottava yritys / työnantaja	25	11
Vastaanottava oppilaitos	17	8
Suora kontakti CIMOon	16	7
Opiskelijamessut	5	2

Taulukkoon 16 on koottu eri tietolähteiden käyttö vaihtojärjestelyn mukaan. Koska Suomea Suomessa -ohjelman kautta, AIESEC-vaihdossa tai yritysten koordinoimien ohjelmien kautta tuli Suomeen vain muutama harjoittelija, on mielekkäämpää verrata kolmea suurinta vaihtojärjestelyä: Luonnonvara-alan ohjelmaa, IAESTE tekniikan alan järjestöä sekä Euroopan unionin vaihto-ohjelmia. Vaihtojärjestelyjen välillä on joitakin eroja sen suhteen, mistä tietoa on haettu. Luonnonvara-alan ohjelman kautta tulleet harjoittelijat saavat tietoa voittopuolisesti henkilökohtaisten kontaktien kautta. Sen sijaan internetiä he käyttävät selvästi muita vähemmän. Euroopan unionin koulutusohjelmat puolestaan eroavat muista järjestelyistä siinä, että sen kautta tulleille vastaanottava oppilaitos tarjoaa merkittävän tietolähteen.

Taulukko 16. Tietolähteiden käyttö vaihtojärjestelyn mukaan. Kuinka monta prosenttia on käyttänyt ko. tietolähdettä

Informaatiolähde	Luonnonvara-ala (N=77)	IAESTE (N=65)	EU-ohjelmat (N=30)	Suomea Suomessa (N=14)	AIESEC (N=13)	Yrityksen järj. (N=10)
Internet	30	82	73	79	85	90
Ystävät ja muut henkilökoht. kontaktit	64	46	60	36	46	70
Matkaoppaat	23	59	57	57	39	60
Suomea käsittelevät kirjat	33	42	57	79	31	70
Kotioppilaitos	38	20	43	8	64	20
Suurlähetystö, kulttuuri-instituutti	23	14	23	50	23	30
CIMOn julkaisut	13	46	-	14	46	-
Discover Finland	1	43	7	43	31	-
Suomalaiset opiskelijat kotioppilaitoksessa	4	11	17	29	23	30
Vastaanottava yritys / työnantaja	7	15	3	-	15	60
Vastaanottava oppilaitos	-	5	37	-	8	-
Suora kontakti CIMOon	5	6	-	21	8	20
Opiskelijamessut	5	-	3	-	-	-

Ulkomaille työharjoitteluun lähtö on nuorelle merkittävä päätös, jossa korostuu tarve saada luotettavaa tietoa eri vaihtoehtoista sekä tutustua kohteeseen jo etukäteen. Ovatko harjoittelijat tyytyväisiä saamansa tiedon määrään? Vastajia pyydettiin ilmoittamaan, mistä asioista he olisivat halunneet lisää tietoa. Vastaukset on koottu taulukkoon 17. Eniten lisätietoa olisi kaivattu toisaalta työhön ja omaan oleskeluympäristöön Suomessa liittyvissä asioissa ja toisaalta vapaa-ajan viettoon liittyvissä kysymyksissä kuten matkustelussa ja kulttuuritarjonnasta. Harjoittelijoiden vastaukset kertovat – paitsi lisäinformaation tarpeesta näistä asioista – myös siitä, että työskentelyyn ja vapaa-ajanviettoon liittyvät asiat ovat Suomeen tuleville harjoittelijoille kaikkein tärkeimpiä. Siksi niistä myös kaivataan eniten tietoa.

Taulukko 17. Asiat, joista olisi haluttu lisää informaatiota

	lkm	%
Työolosuhteet (esim. palkat, verotus, turvallisuus)	121	53
Matkustelu Suomessa	109	48
Oleskelupaikka Suomessa	87	38
Kulttuurielämä	82	36
Tavat, perinteet, uskonto	62	27
Työympäristö	58	25
Suomen korkeakoulutusjärjestelmä	57	25
Terveystenhoito, vakuutukset	47	21
Vastaanottava yritys / työnantaja	46	20
Suomen talous	44	19
Suomalainen yhteiskunta, sosiaalihuolto	37	16
Vastaanottava oppilaitos ja asuinpaikka Suomessa	37	16
Suomen ulkopoliittika	36	16
Suomen poliittinen elämä	23	10
Ympäristöpolitiikka Suomessa	21	9

Lisäksi avovastauksessa muutama harjoittelija kertoi kaivanneensa lisää tietoa elinkustannuksista Suomessa, eläimestä ja kasvistosta Suomessa, huvittelu- ja yöelämästä Suomessa, työnsaantimahdollisuuksista tai pankki-asiasta.

5.6 Vain harva harjoittelija osaa suomen kieltä

Suomeen tulevista harjoittelijoista 12 prosenttia osallistui suomen kielen ja 2 prosenttia ruotsin kielen kurssille ennen Suomeen saapumistaan. Selvästi suurin osa harjoittelijoista tulee siis maahan osaamatta kumpaakaan maan virallisista kielistä. Itä-Euroopasta ja Aasian, Oseanian tai Afrikan maista tulleet opiskelijat olivat muita useammin opiskelleet suomea jo kotimaassaan. Humanistisen alan opiskelijat osallistuivat suomen kielen kurssille kotimaassaan huomattavasti muiden alojen opiskelijoita useammin. Humanististen aineiden opiskelijoista suuri osa on kielten opiskelijoita, jotka ovat todennäköisesti opiskelleet suomea jo pitkäänkin. Kuten arvata saattaa, Suomea Suomessa -ohjelman kautta tulleista harjoittelijoista yhtä lukuun ottamatta kaikki olivat opiskelleet suomen kieltä aikaisemminkin. Lisäksi Euroopan unionin ohjelmien välityksellä Suomeen tulleista muita useampi oli opiskellut suomen kieltä jo ennen maahan tuloa.

15 prosenttia harjoittelijoista ilmoitti olevansa parhaillaan suomen kielen kursilla tai menevänsä tulevaisuudessa sellaiselle, vajaa 2 prosenttia vastaajista suoritti parhaillaan tai suunnitteli ruotsin kielen kurssia.

Suurin osa Suomeen tulevista harjoittelijoista ei opiskele paikallista kieltä missään harjoittelun vaiheessa – ei ennen harjoittelua eikä sen aikana. Kaiken kaikkiaan vain 56 harjoittelijaa (24 % vastaajista) oli käynyt tai käy parhaillaan suomen kielen kursilla. Heistä muutama oli opiskellut kieltä sekä ennen Suomeen tuloaan että

harjoittelun aikana. Aina suomen opiskelu ei tietyksi ole käytännössä mahdollista-
kaan, esimerkiksi siksi, ettei kieliopintoja ole järjestetty. 37 vastaajaa (16%) ilmoitti,
ettei suomen kielen kurssia ollut järjestetty ennen Suomeen tuloa eikä täällä oleske-
lun aikana.

Se, ettei kumpaakaan Suomen virallisista kielistä ole opiskeltu kovin runsaasti,
näkyvät tietyksi myös vastaajien arvioissa omasta kielitaidostaan. Suurin osa harjoitteli-
joista kokee, ettei osaa lainkaan suomen tai ruotsin kieltä.

Taulukko 18. Suomen ja ruotsin kielen taito, %

Kielitaito	erittäin hyvä	hyvä	perustiedot	ei lainkaan kielitaitoa	Yhteensä
suomi	3	8	24	65	100
ruotsi	5	3	6	87	100

6 Suomi harjoittelumaana

6.1. Mitä harjoittelulta Suomessa odotetaan?

Ulkomaisia harjoittelijoita pyydettiin kuvailemaan Suomea harjoittelumaana. Kysymykseen "Mitkä olivat odotuksesi harjoittelujaksolle Suomessa?" saatiin 210 avovastausta. Kysymykseen vastasi 93 prosenttia kyselyyn osallistuneista harjoittelijoista.

Vastauksissa nousivat esille yhtäältä työkokemuksen kartuttamiseen, kielitaidon parantamiseen ja urakehitykseen liittyvät odotukset ja toisaalta "pehmeämpiä arvoja" edustavat odotukset kehityksestä ihmisenä ja uusista ystävyys-suhteista. Vastaukset korreloivat hyvin edellä selostettuihin Suomi-motiiveihin. Harjoittelujaksolta odotetaan uusien teknologioiden oppimista, kielitaidon kohenemista ja hyviä ansioita. Lisäksi halutaan käytännön työkokemusta omalta alalta, eväitä urasuunnitteluun ja opintomenestykseen, sosiaalisia kontakteja ja henkilökohtaista kasvua ("personal development").

Vastauksista voitiin jälleen löytää aluekohtaisia painotuseroja. Keski- ja itäisestä Euroopasta kotoisin olevien harjoittelijoiden toiveissa painottuvat uusien teknologioiden omaksuminen, ansiot ja kasvu ihmisenä. Länsimaista tulevat harjoittelijat odottavat erityisesti käytännön työkokemusta omalta koulutus-alalta, myönteistä urakehitystä ja edistymistä opinnoissa.

Odotuksia koskevissa vastauksissa tuotiin usein esille neljä, viisi asiaa, joihin harjoittelun Suomessa toivottiin vaikuttavan myönteisesti. Seuraavassa pari esimerkkiä tällaisista monia toiveita sisältävistä vastauksista:

I wanted to know new agricultural technologies in order to use it in my country in future. Also I hoped to visit foreign country in order to know customs and tradition. I hoped to practise my English and earn money. (60/Venäjä, F)

I would like to improve my English and my practical skills too; to achieve self-development; learn about new technologies and innovations; practise blood sample taking; physical examination; experience a different way of thinking. (181/Unkari, F)

Toiveena kielitaidon parantuminen

Kielitaidon kohentaminen mainitaan odotusarvona lähes kaikissa vastauksissa. Useimmiten tavoitteena on englannin taidon parantaminen, mutta myös suomea halutaan oppia, ainakin kielen perusteet. Suomeen kieleen kohdistuvat odotukset ovat ymmärrettäviä kun otetaan huomioon, että suomen kieltä ja kulttuuria opetetaan 90 korkeakoulussa 26 maassa. Vain noin viidesosa kyselyssä mukana olevista harjoittelijoista oli osallistunut kielivalmennukseen ennen Suomeen tuloaan tai osallistui kielikurssille maassa ollessaan.

Harjoittelijavaihto-ohjelmiin ei yleensä liity organisoitua kohdemaan kielenopetusta. Poikkeuksena on EU:n Leonardo da Vinci -ohjelma, jossa hyvältä harjoittelijavaihtohankkeelta edellytetään kielivalmennuksen järjestämistä ohjelmaan osallistuville harjoittelijoille.

I expect to improve my knowledge. Not only in my degree, but also in languages. I expect to have a good grade in my final project. (75/Espanja, M)

Learning a lot of the working field and learning better English. (92/Alankomaat, M)

Learning the language, learning how to make Finnish food. (138/Saksa F)

Työkokemusta omalla alalla arvostetaan

Kuten selvityksestä on käynyt ilmi, käytännön työharjoittelu on nykyisin kiinteä osa korkeakouluopintoja. Kielitaidon ohella työkokemuksen hankkiminen on keskeinen toivomus myös harjoitteluajalta Suomessa. Samalla halutaan tutustua suomalaiseen työkuulttuuriin ja päästä työyhteisön jäseneksi.

That I would be a full member of the company. That the people who I am working with would be friendly and helpful. That I would learn more about what it would be like being an architect. (78/Alankomaat F)

To learn and broaden my personal and professional horizons. To apply and use what I have learnt here in the future. To keep connected. (105/Meksiko F)

I hope to improve my practical electronics skills. I want to see Finland + find out about its culture + history. I want to meet people + enjoy myself. (81/Britannia F)

To get some experience from industrial work. Practise my English. Meet new people and learn from them. Meet a new culture and a new country. (210/Ruotsi M)

Uusien teknologioiden ja työmenetelmien omaksuminen tärkeitä

Uuden teknologian ja uusien työmenetelmien oppiminen korostuu erityisesti Keski- ja Itä-Euroopasta tulevien harjoittelijoiden vastauksissa. Myös harvat kehitysmaita edustavat harjoittelijat odottavat harjoittelujaksoltaan perehtymistä uusimpaan teknologiaan.

I hope that I will recognise a lot of new systems of working in horticulture. Finland is more developed country in technological, educational and economic aspects than my country. During my working period I expect that I will learn something new and my work practice can be a push towards permanent position as well. (115/Puola, F)

Get new and better skills in my profession learning new technologies and different kind of works, using the last technologies and methods in the job. (32/Venezuela, M)

Harjoittelulta odotetaan ystävyysuhteita ja sosiaalisia kontakteja

Sosiaaliseen kanssakäymiseen ja uusiin ystävyysuhteisiin liittyviä odotuksia on lähes kaikilla vastaajilla. Sen lisäksi, että harjoittelujaksolta odotetaan tutustumista suomalaisiin, toivotaan myös kanssakäymistä muita kulttuureita edustavien kanssa. Odotusarvona on, että Suomessa tarjoutuu mahdollisuuksia monikulttuurisiin kontakteihin.

I want to improve my English, learn as much as possible about my work specialities; meet new people, make friends. Learn about other cultures (not only Finnish) but students from other countries. See as much I can around Finland. (56/Venäjä, F)

I want to win friends and make money. (53/Bulgaria, F)

Tavoitteena urakehitys ja menestyminen opinnoissa

Urakehitykseen ja opintomenestykseen liittyviä odotuksia on erityisesti länsimaista kotoisin olevilla harjoittelijoilla. Niihin liitetään usein toiveita verkostoitumisesta ja tulevaisuuden kannalta hyödyllisten kontaktien saamisesta.

I expect to gain good technical/chemistry experience while I am here, which will be useful when I begin my post-graduate research back in Ireland. I also intend learning a lot about Finland, its people and the culture as well as making lots of international friends and learning about their countries too. (79/Irlanti, F)

It will help me a lot in my future working career. (21/Saksa, M)

I hope to get a positive letter of reference from my supervisor in my employment, and to use the work that I have done in researching for the company concretely in my anthropology studies upon my return home. I also hope to use this experience to seek out similar work experiences (in terms of responsibilities, content, and satisfaction) in my home country. (160/Kanada, F)

Koska harjoitteluun liittyviä odotuksia voidaan tarkastella vain avovastausten perusteella, tuloksista ei käy systemaattisesti ilmi, kuinka monella ja millaisia Suomeen liittyviä tulevaisuuden suunnitelmia ulkomaisilla harjoittelijoilla on. Seuraavassa esimerkkejä vastauksista, joissa harjoitteluaikojen toivotaan johtavan työ- tai liikesuhteeseen tulevaisuudessa.

Gather good experience and try to get enough connections to get back to Nokia after the university. (10/Viro, M)

Well, I am looking forward to gain more experience in my working field, as well as improving my skills and why not start doing business with Finland. (149/Meksiko, M)

Improve my working skills, find friends here and maybe contacts for my work when I have finished my studying. (27/Saksa, M)

Ansiotulot tarpeen

Toisin kuin monissa muissa Euroopan maissa, Suomessa harjoitteluajalta maksetaan palkkaa. Alasta ja yrityksestä riippuen kuukausiansio voi vaihdella runsaasta 900 eurosta yli 2000 euroon. Suomeen tuleville maatalousalan harjoittelijoille maksetaan yleensä sama vähimmäispalkka kuin suomalaisille harjoittelijoille, mikä on 80 % alan keskiansiosta. EU:n Leonardo -ohjelman kautta liikkuvat harjoittelijat saavat apurahan, joka kattaa matkasta ja elinkustannuksista aiheutuvat kulut. Apurahan suuruus on 75 euroa viikossa Suomesta ulkomaille lähteville harjoittelijoille, minkä lisäksi korvataan matkakulut. Suomalaiset työnantajat voivat myös maksaa palkkaa maahan tuleville Leonardo -harjoittelijoille.

Of course I would like to earn some money, make new friends and improve my English skills and maybe start to learn Finnish if it will be possible. One of the greatest expectation is to work in Finland in the next year. (63/Venäjä, M)

I want learning about use of new technologies and innovations. I want earn money. (57/Puola, M)

I'd like to improve my Finnish language and earn some money to help my parents. (80/Puola, F)

Kasvu ihmisenä

Ulkomaisten vaihto-opiskelijoiden Suomi-käsityksiä koskevassa selvityksessä kasvu ihmisenä oli tärkein motiivi opiskelijavaihtoon lähtöön (Hietaluoma 2000). Tässä selvityksessä kasvu ihmisenä ei korostu siinä määrin kuin työhön ja urakehitykseen liittyvät odotukset, mutta nousi kuitenkin keskeisimpien odotusten joukkoon.

I hope to have grown as a person. To have gained a broaden perspective of people, extended my horizons about cultures, work-culture, and hope to have made a significant enough contribution to be able to help me to get a job here again next year! (71/Intia, M)

My expectations of my working period in Finland are to learn as much as I can about the industry, to learn as much as I can about how business is conducted here, I also hope to learn how to be a better engineer as well as a better person. (155/Yhdysvallat, M)

I expect to become more patient, more brave. Also I wanted to prove my parents and myself that I can live without my parents' help. (15/Liettua, F)

Muita odotuksia

Joillekin vastaajille harjoittelu ulkomailla merkitsee myös tervetullutta vaihtelua ja irtautumista arkirutiineista.

Interesting places to see and visit. Friendly people. Interesting work. Distance to all days life at home. (153/Saksa, M)

Knowing another way of life; learning more about telecommunications; changing the everyday's routine. (14/Espanja, F)

6.2. Suomalainen työyhteisö ulkomaisen harjoittelijan silmin

Vastaajia pyydettiin kertomaan omin sanoin, millaisena he näkevät suomalaisen työ-
kulttuurin ja miten se eroaa kotimaan työ-
kulttuurista. Ulkomaiset harjoittelijat vii-
pyvät Suomessa keskimäärin vain neljä
kuukautta, joten vastausten määrä 220,
97 prosenttia kaikista selvitykseen osal-
listuneista oli yllättävänkin suuri.

Kysymyksen jälkimmäiseen, työ-
kulttuurien erilaisuutta koskevaan
osaan vastasi vain osa harjoittelijoista.
Kokemukset ovat ilmeisesti varsin
työpaikkasidonnaisia, sillä erilaisuuden
tai samanlaisuuden kokeminen hajoaa
samaakin maata edustavien vastaajien
kesken. Lisäksi useilla harjoittelijoilla
ei juurikaan ollut aiempaa työ-
kokemusta, mikä näkyy tietynlaisena
jäsentymättömyytenä osassa vastauksia.
Myös vastaajan kielitaidolla on vaikutusta
siihen, kuinka selkeinä perustelut
näyttävät lukijalle.

In my opinion Finnish work culture is quite a high one. Especially in comparison to Polish one. Everybody seems to know their right place and what is more important they are always trying to do their best. (216/Puola, F)

I work with nice people. About Finnish work culture – it does not differ from Polish. (78/Puola, M).

Nice working environment, high work culture. Not high level of work culture in my country. (126/Liettua, F)

Suomalainen työ- kulttuuri koetaan myönteisenä

Ulkomaisten harjoittelijoiden mielipiteet
suomalaisesta työ-
kulttuurista ovat erittäin myönteisiä.
Työyhteisöä kuvataan hyväksi ja miellyttäväksi
ja työ-
kulttuuria korkeata-
soiseksi. Kokemukset indikoivat sitä,
että harjoittelupaikkojen ja harjoittelijoiden
yhteensovittamisessa on onnistuttu hyvin.
Länsimaista kotoisin olevat harjoittelijat
kokevat työ-
kulttuurin useimmin samanlaiseksi kuin
omassa maassaan, mutta myös eroja löytyy.

The main difference is that most people here are multilingual and work with others from many different countries. Most everything else is the same. (154/Yhdysvallat, M)

There is emphasis on individual performance and achievement that is similar to what one finds in North America. Simultaneously, however, this emphasis is

mediated by the fact that individual work is always placed within the larger context of the organization's goals – a fact of work life is collectivity. (160/Kanada, F)

Ainoastaan muutamassa vastauksessa esitetään suomalaisesta työkuulttuurista kriittinen näkemys. Kriittiset kommentit koskevat yleensä suomalaisten työtovereiden vähäpuheisuutta ja sulkeutuneisuutta ja parissa tapauksessa liian vaatimattomia työtehtäviä.

A bit more closed. Finnish people are not the most talkative in the world. Less communicative than I am used to. (227/Tanska, M)

As a trainee you are expected to learn (through study groups, courses, readings...) job-related material. This is very time consuming so less real work actually gets accomplished. At home I'm given more responsibility than I have been given here. (165/Kanada, M)

Työilmapiiri rento ja epämuodollinen

Vastauksissa on jälleen maakohtaisia painotuseroja niin, että Itä-Euroopasta tulevat harjoittelijat kiinnittävät huomiota työpaikan teknologiaan ja varustetasoon ja länsimaista kotoisin olevat harjoittelijat työilmapiiriin. Erityisesti Saksasta, Itävallasta ja Sveitsistä tulevat harjoittelijat kokevat suomalaisen työyhteisön epämuodolliseksi ja rennoksi, Yhdysvalloista tulevat harjoittelijat vähemmän stressaavaksi kuin kotimaassaan. Harjoittelu tapahtuu pääosin kesäkuukausina, millä on kieltämättä oma vaikutuksensa ilmapiiriin kokemiseen rentona.

You talk with all people at work by first name, that is nice. The relation between the employers and employees is better than in Germany. (18, Saksa, M)

As I am a Swiss, I think people at home are pretty hard workers. Finns are in my opinion a bit less serious at their jobs (they like to have fun, too). The atmosphere is nice, I can always ask somebody when I have a question. (76/Sveitsi, M)

Very well equipped/pleasant atmosphere in the office. Flexible work time, self-dependent working. Lower hierarchies within the company. (76/Saksa, F)

The faculty are very interested in getting to know me. The stress level isn't as high as working in the U.S. (38/Yhdysvallat, M)

Myös muut Euroopan ulkopuolelta tulevat harjoittelijat arvostavat avointa ja epämuodollista työilmapiiriä.

A very flat and nonbureaucratic system. Simple and easy. It differs from my own country because it is totally the opposite. (69/Meksiko, F)

Productive yet relaxed. I have only good things to say about it. Much less hierarchical than equivalent in UK. (41/Iran, F)

Työtovereista myönteisiä kokemuksia

Suomalaiset työtoverit koetaan ystävällisiksi ja avuliaiksi. Työyhteisöön integroituminen on helppoa ja suhteet esimiehiin ovat mutkattomat. Ulkomaisista harjoittelijoista ollaan myönteisesti kiinnostuneista ja heistä pidetään huolta. Eräissä vastauksissa mainitaan työyhteisön hyvä henki, keskinäistä kilpailua ei tuoda ainakaan näkyvästi esille.

Harjoittelu kestää kohtalaisen lyhyen ajan, keskimäärin neljä kuukautta pääosin kesäkautena, joten suuria pettymyksiä ei juuri pääse syntymäänkään.

I work in a place where everybody has his own room. During the work it is pretty quiet, but during the coffee break everybody is talkative. Colleagues are interested in me and my country and they are very friendly. (4/Viro, F)

I think that here where I am working the work culture is on a high level. The people which work here are good. The Finnish people are accepting us as a part of the staff. (64/Bulgaria, F)

Työympäristö on vapaata, aina autetaan. Tähän asti olen tavannut vain sellaisia suomalaisia, jotka ovat suhtautuneet ulkomaalaisiin tosi myönteisesti. (148/Viro, F)

The people work more together, are better colleagues to each other. There is not as much rivalry and making each other's working life hard and unhappy. (182/Belgia, F)

Työpaikat hyvin varustettuja

Erityisesti Keski- ja Itä-Euroopasta tulevat harjoittelijat kiinnittävät huomiota työpaikan hyvään varustetasoon, länsimaalaiset harjoittelijat pitävät sitä enemmän oletusarvona. Latinalaisesta Amerikasta kotoisin olevat harjoittelijat ovat havainneet, että suomalainen työyhteisö on hyvin organisoitu ja työnteko kurinalaista.

In Finland farms have a very good work culture, and I like also ecologic productions and new methods in agriculture. (86/Bulgaria, M)

People don't talk much at work. Everything is on time and organized. (194/Kolumbia, F)

People respect strictly all the rules and they are very hard with it. In Brasil people make things easier, but maybe not as organized. (8/Brasilia, M)

Here in Finland work environment is pretty relaxed and following the rules (extra hours, vacations). In Mexico you never get paid those extra hours and if you are assigned to some task you may not be able to take your vacation period. (149/Meksiko, M)

Tiukan työkuulttuurin maista tulevat harjoittelijat arvostavat mahdollisuutta vapaa-aikaan ja lomiin.

On todella mukavaa ja opettavaista tehdä töitä museossa, jossa on paljon ammattilaisia. He tekevät töitä hyvin taitavasti omalla vastuulla itsenäisesti. Vaikka työtä on paljon, myös täällä (Suomessa) otetaan taukoa, viikonloppulomaa järkevästi, jotta tulisi takaisin töihin uudestaan pirteänä. Se on japanilaisille yllätys. (122/Japani, M)

The environment is OK. Leaves time for the family. In my home country people often work late at night and the weekends. (10/Viro, M)

6.3. Ulkomaisten harjoittelijoiden vapaa-aika ja asuminen Suomessa

Järjestetty vapaa-ajan ohjelma on olennainen osa kansainvälistä harjoittelua Suomessa. Lähes kaikissa 15 työvoima- ja elinkeinokeskuksessa toimii nk. kesäsihteeri, joka vastaa ohjelman järjestämisestä. Ohjelmaan kuuluu yleensä matkoja Suomessa ja Suomen naapurimaihin, illanviettoja, kulttuuritapahtumia, urheilua jne. Ulkomaisien harjoittelijoiden kesäohjelmista aiheutuvista kuluista vastaa CIMO.

Harjoittelijoilta kysyttiin, onko heillä ollut mahdollisuuksia vapaa-ajan harrastuksiin ja sosiaaliseen kanssakäymiseen. Kysymykseen vastasi 222 harjoittelijaa, joista 189 (85 %) ilmoitti olevansa tyytyväinen vapaa-aikaansa. Monet kuvailivat laajemminkin vapaa-ajanviettoaan:

Lots of free time for that. I have traveled and the coordinators in Tampere are working hard to keep us busy. We go to the beach, play sports, go to clubs, travel together. Lots of fun stuff. (80/Kanada, M)

Yes. I have met about 30 foreign students that are trainees in Helsinki as I. We made a lot of activities together. I was in Porvoo, in Tallinn. We had sport and sauna together. It was great. (183/Venäjä, F)

All the weekends of course. I am starting to play in a soccer team with people whom I work with. (124/Saksa, M)

Yes, we have free time. The farmer always tries to make our life different. We had a lot of journeys to Turku. Often we go shopping and just enjoy sights of Finnish culture. I always go to the stadium in Paimio, there is really good conditions to do sports. In our free time we listen to the music, watch TV, phone home. I haven't had any boring months since I'm in Finland. I am glad I'm here! (63/Venäjä, M)

Ulkomaisille harjoittelijoille järjestetään asunto etukäteen joko työnantajan tai CIMOn toimesta. Harjoittelijat maksavat itse asumisesta aiheutuvat kulut.

Kysymykseen asumisjärjestelyistä vastasi 196 harjoittelijaa. Vastaajat olivat voituoluksella (89 %) tyytyväisiä asumiseensa. Asuntoa kuvataan useimmin ominaisuuksilla: hyvin varustettu, siisti, viihtyisä, hyvä sijainti, edullinen. Kriittisiäkin kommentteja toki löytyy. Eniten kritiikkiä kohdistettiin opiskelija-asuntoloiden siivouspalveluihin ja varustetasoon. Luonnonvara-alan harjoittelijat valitsivat pitkestä etäisyyksistä asuinpaikan ja asutuskeskusten välillä, mikä rajoitti myös vapaa-ajanviettomahdollisuuksia.

Very good conditions of accommodation – two rooms apartment only for myself and quite low rent. (191/Puola, F)

Excellent. I could never find a fully furnished apartment this large for such a small amount of money back home!!! (165/Kanada, M)

Inexpensive, near working place, but: bathroom not clean! (45/Saksa, M)

The student residences that I have stayed in were very nice... and amazingly inexpensive. If only the previous tenants had cleaned... (160/Kanada, F)

I am living in nice home: two rooms, kitchen and bathroom. I feel here like at my own home. (74/Puola, F)

Summary

Try Finland – Views and experiences of Finland by international trainees

Purpose and realization of the survey

The aim of the Try Finland – survey is to map out the reasons why international trainees chose Finland as their destination. In 2001 CIMO published studies on Finland as a study destination, Why Finland (footnote 1) and My Finland (footnote 2), where the target group was exchange students who came to Finland. This time around the intention was to look into the profile of an international trainee and see how it differs from the profile of an exchange student. Simultaneously information and ideas were needed in order to further develop international trainee exchanges.

A questionnaire was carried out with a form that was sent to trainees who arrived to Finland during the summer 2001. 228 trainees from 44 countries answered to the questionnaire. The form included both structured and open questions. The form was based on the question form used in Why Finland – survey, it had been modified for the purposes of international training.

Profile of an international trainee

When looked from the point of view of regions and countries, the background of trainees differs from that of exchange students. More than half (55%) of the trainees come from Eastern and Central Europe and less than one third (28%) from the Western European countries. As far as exchange students are concerned the regional distribution was quite the opposite. Nearly two thirds (62%) of students who participated in the Why Finland – study came from EU-countries and one fourth (25%) from Eastern and Central Europe. Representatives of the American continents, Asia/Ocean and Africa in both studies remained under 10%.

Table 1. Answers by continent

Continent	number	%
Eastern Europe (incl.Russia)	124	55
Western Europe	63	28
North America	19	8
Asia/Ocean	12	5
South America	8	3
Africa	2	0
Total	228	100

The most popular channels to Finland were CIMO's programme LUOVA on natural resources, IASTE-programme on technology and the EU-programme Leonardo da Vinci. Nearly 80% of trainees who answered to the questionnaire arrived through these three largest programs.

1) Hietaluoma Hanna (2001): Why Finland. Survey of motivation of international exchange students for coming to study in Finland. Helsinki: CIMO Publications 3/2001. Language: Finnish. English summary.

2) Garam Irma (2001): My Finland. Survey of the experiences of international exchange students in Finnish institutes of higher education. Helsinki: CIMO Publications 5/2001. Language: Finnish. English summary.

Almost two thirds of the trainees were students of natural resources (32%) and of technology (33%). Third largest field of studies was trade and tourism (12%). Over half (58%) of the trainees coming from Eastern Europe were students of natural sciences. Two thirds of the trainees from Western Europe and North America studied in the field of technology.

Table 2. Field of studies according to continent, %

	Eastern Europe	Western Europe	North America	Asia/Ocean	South Am., Afr.	Total
Technology	7	67	63	42	89	33
Agriculture & Forestry	58	-	-	-	-	32
Humanities	11	6	-	25	-	9
Trade, Social Sciences	13	11	21	8	-	12
Math. Natural Sciences	6	13	11	25	11	10
Other field	5	3	5	-	-	4
Total	100	100	100	100	100	100
(N)	(125)	(63)	(19)	(12)	(9)	(228)

Practical training is an essential part of studies. More than two thirds (69%) of trainees stated that training is an obligatory part of their studies.

The average age of trainees was 23 years and on the average they stayed in Finland for 3.8 months. The distribution of the sexes among the trainees was quite even: 54% were men and 46% women. As far as exchange students are concerned the share of women has been a bit bigger than that of men and the most important fields of studies have been economics, technology and social sciences.

The most important sources of information of trainees aiming to come to Finland were the Internet (61%), friends/fellow students (57%), books and guides of Finland (42%) and one's own institute/university (33%). Friends and fellow students have a central role; they act as a background influence when a decision is being taken on doing a traineeship abroad. Additional information would have been needed on working conditions (i.e. Salaries, taxation, safety), travelling, stay and cultural life in Finland.

According to those who answered to the questionnaire, Finland was their first choice. This shows that one does not end up by accident to the destination, rather it is a question of a conscious choice. After Finland as suitable destinations came the United Kingdom, the United States, Sweden and Norway. This means that Finland competes from international trainees most of all with English-speaking countries and other Nordic countries, and to some extent with Germany. For exchange students coming to Finland the choice was not so clear-cut; Finland came only second after the United Kingdom.

**Table 3. Country wishes of trainees
(number of how many wished for a particular country)**

most preferred destination	amount	second choice	amount	third choice	amount
Finland	90	Finland	41	Finland	27
UK	34	UK	28	UK	18
USA	18	USA	18	Germany	18
Sweden	12	Germany	15	Sweden	18
Norway	11	Norway	14	USA	15

Finland as training destination

The international trainees were asked in open questions about their motives for coming to Finland, thoughts about the Finnish working culture, expectations concerning the traineeship and opinions on living and leisure time arrangements. The answer percentage was surprisingly high, 90 on the average. Additionally most of the answers were extensive and well grounded. The answers showed interesting regional differences of emphasis. It can roughly be estimated that trainees coming from Eastern Europe go for the latest information and technology, whereas those coming from Western countries look for qualifications to support their career planning and studies.

The impressions gained from Finland as a training destination are throughout very positive. This is quite natural since Finland was the most preferred alternative for doing a traineeship abroad. The trainees stayed in Finland a relatively short period of time, four months on the average, thus the positive first impression could not change during the questionnaire. Also organised summer programme for its part supported the positive image gained from the country and work.

Why to Finland ?

Reasons for choosing Finland can roughly be divided into two categories: reasons concerning Finland as a country and motives linked to traineeship/working in Finland. The main reasons for choosing Finland as a destination are its reputation as a country of high technology and standard of living, culture, nature, way of living and language. The reasons are the same as when being chosen for a destination by exchange students.

The possibility of using English as a working language or improving one's own English, a tempting work offer and a salary paid during the traineeship are incentives for working in Finland. Especially trainees coming from Eastern European countries put emphasis on earned income and the possibility of improving one's English. Trainees from Western countries think highly of a good work offer and the possibility to use English at work and in social contacts.

What is expected from a traineeship in Finland ?

Almost all of those who replied to the questionnaire (93%) described their expectations for the training period in Finland. On the one hand expectations such as gaining work experience, improving language abilities and career development were mentioned, and on the other hand softer values were represented by expectations on

development as a person and on new friendships. Again regional differences could be detected in the answers. The expectations of the trainees coming from Eastern Europe were characterised by the adoption of new technologies, earned income and personal development. Trainees from Western countries expected especially practical experience from their own field of studies, positive career development and progress in studies.

What is thought of the Finnish work community ?

Even though the experiences of the trainees concerning the Finnish work community were limited at the time of the questionnaire, almost everyone (97%) had something to say about it. The trainees' thoughts of the Finnish work community were very positive, it is described as good and pleasant, and work culture was said to be of a high level. Relaxed, informal atmosphere, friendly and helpful co-workers and a good standard of equipment were mentioned as positive features. There were only a few critical views. Those had to do with the reserved nature and taciturnity of Finnish colleagues. In a couple of cases also undemanding work profile was mentioned.

Leisure time and living conditions in Finland

Foreign trainees that come to Finland through CIMO are provided with a place to stay and organised free-time activities. The trainees were asked to give their opinion on living and free-time arrangements.

The majority (85%) of the trainees was happy with the possibilities of spending their free time. Many of them had participated in the summer program offered by the labour administration and CIMO.

The majority of those who replied to the questionnaire (89%) were also happy with the living arrangements. Good standard of equipment, neatness, pleasantness, cheapness and good location were mentioned as positive features. Criticism was directed towards the cleaning services and the standard of the equipment in the student housing. Some of the agricultural trainees thought that distances between their lodgings and the population centre were too long.

Conclusion

Try Finland – survey has filled its expectations. A better idea has acquired from the profile of a foreign trainee and this can be put into good use when matching training placements and candidates. Valuable information was also gained concerning the factors that influence the choice of Finland as a destination and this can be applied in the qualitative development of training programmes. The choice of a destination is a conscious choice for an international trainee, it is based on facts, experiences and positive images of the country. For this part the study serves also the purposes of information and marketing of international traineeship. The positive feedback given on the practical arrangements is a recognition to those responsible in enterprises, labour administration, educational institutions, student organisations, host families and in CIMO.

Encl.:

Questionnaire of the survey

Kirjallisuus

Garam, Irma (2000): Kansainvälisyyttä käytännössä. Suomalaisten vaihto-opiskelijoiden kokemuksia ulkomailla opiskelusta. Helsinki: Opiskelijajärjestöjen tutkimussäätiö Otus rs 18/2000.

Hietaluoma, Hanna (2001): Why Finland. Selvitys ulkomaisten vaihto-opiskelijoiden hakeutumisesta suomalaisiin korkeakouluihin. Helsinki: CIMO Publications 3/2001.

CIMO

Centre for
International
Mobility

Why Finland?

Questionnaire for trainees who have arrived in Finland in spring/summer 2001

I TRAINING ABROAD

1. Where did you learn about the possibility to carry out a practical training period abroad?

- A Home university: international office / careers centre/ faculty / professor
- B Friends/fellow students at home university
- C Internet
- D Brochures, advertisements
- F Other, please specify _____

2. When did you first started planning your practical training abroad?

- A Less than a month prior to applying
- B 1-6 months prior to applying
- C 6-12 months prior to applying
- D More than 12 months prior to applying

3. Which countries did you consider the most attractive ones for your placement abroad? Please list three countries in order of preference.

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____

4. How important would you estimate the following motives in making the decision to carry out a practical training period abroad? (1=not important at all, 2=a little important, 3=neutral, 4=quite important, 5=very important)

A Learning a foreign language	1	2	3	4	5
B Enhancing understanding of another country	1	2	3	4	5
C Professional development in another country	1	2	3	4	5
D Self-development	1	2	3	4	5
E Desire to travel	1	2	3	4	5
F Desire to interrupt study/work routine in the home country	1	2	3	4	5
G Desire to gain experience of new working methods	1	2	3	4	5
H Desire to gain a new perspective on one's own country	1	2	3	4	5
I Friends' example of working abroad	1	2	3	4	5
J Getting better examination results	1	2	3	4	5
K Learning about use of new technologies and innovations	1	2	3	4	5
L Career development	1	2	3	4	5
M Good reputation of the host company/high level of expertise in the sector of your interest	1	2	3	4	5
N Possibility to work in English	1	2	3	4	5
O Other, please specify _____	1	2	3	4	5

II TRAINING PERIOD IN FINLAND

5. Have you been to Finland before this training period? **A** Yes **B** No

IF YES, please describe the time period and reason(s) for your stay. **You may choose more than one option!**

Total time spent in Finland before your present stay: _____

- A** Vacation
- B** Studies
- C** Work
- D** Friends/relatives
- E** Other _____

6. Mention the factors that affected your decision to choose training in Finland.

7. Who influenced your decision to carry out a practical training period in Finland?

(1=no influence at all, 2=some influence, 3=neutral, 4=quite a big influence, 5=very big influence)

A Parents and/or relatives	no influence	1 2 3 4 5	very strong influence
B Friends/fellow students	no influence	1 2 3 4 5	very strong influence
C Professor/other university staff	no influence	1 2 3 4 5	very strong influence
D Former/present colleagues at work	no influence	1 2 3 4 5	very strong influence
E Other, please specify _____	no influence	1 2 3 4 5	very strong influence

8. Where did you find information about Finland before arrival? **You may choose more than one option!**

- A** Books about Finland
- B** Tourist guides
- C** Friends / other personal contacts
- D** Finnish students studying at your home university
- E** Home university: international office / careers centre / faculty / professor
- F** Host university / polytechnic
- G** Host company / employer
- H** Internet
- I** Centre for International Mobility CIMO

IF YES, please specify by ticking the appropriate box(es):

Publications "Discover Finland" website

Direct contact to CIMO (e-mail, telephone)

J Finnish Embassy / Cultural Institute in your home country

K Student Fair

L Other, please specify _____

9. On which aspects of Finland would you have needed more information? You may choose more than one option!

- A** Cultural life
 - B** Travelling in Finland
 - C** Finnish higher education system
 - D** Foreign affairs
 - E** Economy
 - F** Customs and traditions, religion
 - G** Environmental policy
 - H** Finnish politics
 - I** Society, social welfare
 - J** Health care and insurances
 - K** Working conditions (e.g. salaries, taxation, safety regulations)
 - L** Working environment
 - M** Host university / polytechnic and town in Finland
 - N** Host Company/employer
 - O** Place of stay in Finland
 - P** Other, please specify
-

10. How would you describe Finland as a country? Please write down a few points which correspond to your image of Finland for the moment.

11. How would you describe your working environment and Finnish work culture? How does it differ from that of your home country?

12. What are your expectations of your working period in Finland?

13. Have you had an opportunity for free-time and social activities?

14. Please give your opinion of your accommodation / housing arrangements in Finland.

15. How would you estimate your Finnish/Swedish language skills? Please *tick* the appropriate language box according to the *language used in your host company / employer*.

Finnish

Swedish

A None
B Basics
C Good
D Very good

A
B
C
D

16. Did you take part in a Finnish/Swedish language course before coming to Finland?

Finnish

Swedish

A Yes
B No
C No, such course wasn't available

A
B
C

17. Are you currently taking part (or going to take part) in a Finnish/Swedish language course at your host company/host town?

Finnish

Swedish

A Yes
B No
C No, such course is not available

A
B
C

III BACKGROUND DATA

18. Through which trainee exchange programme is your training period in Finland organised?

- A SOCRATES/ERASMUS
- B LEONARDO DA VINCI
- C IAESTE
- D AIESEC
- E Bilateral agreement between home and host country
- F I organised everything independently
- G Other, please specify _____

19. Your field of expertise. Please circle your option!

- A Agriculture
- B Forestry
- C Production of foodstuffs, beverages and cigarettes
- D Production of textiles and clothes
- E Wood products, timber industry
- F Pulp, paper and paper products
- G Publishing, printing etc.
- H Production of machines and technical equipment
- I Radio-, TV- and data communications products
- J Production of transport vehicles
- K Construction
- L Wholesale and retail business
- M Accommodation and restaurant services
- N Transport, storage and data communications
- O Financial intermediation
- P Property, leasing and business services
- Q IT- services
- R Research and development
- S Public administration, national defence, social insurance
- T Education
- U Health care and social services
- V Environmental services
- W Organizational activities
- X Recreational, cultural and sports activities
- Y International organizations and foreign missions
- Z Software planning and production
- Å Other, please specify _____

20. Length of present stay in Finland _____ months

21. Gender M Male F Female

22. Year of birth _____

23. Home Country _____

24. Home university / polytechnic / vocational school

25. Your field of study. Please circle your option!

- A Agriculture
- B Architecture
- C Art and design, Music
- D Business, Tourism
- E Education
- F Engineering, Technology
- G Geography
- H Humanities
- I Languages
- J Law
- K Mathematics, Computer Science
- L Medical sciences, Nursing
- M Natural sciences
- N Social sciences
- O Communication
- P Other areas

26. Stage of your present studies

- A Beginner
- B Middle
- C End

27. Is a practical training period abroad a compulsory part of your studies?

- A Yes
- B No

Thank you very much for your time!

Liite 2.

Vastaajien kotimaa.

Maa	Lukumäärä
Latvia	36
Puola	29
Bulgaria	17
Kanada	12
Liettua	12
Saksa	12
Venäjä	11
Viro	11
Alankomaat	11
Espanja	7
Yhdysvallat	7
Britannia	5
Sveitsi	5
Unkari	5
Belgia	4
Ranska	4
Itävalta	3
Norja	3
Ruotsi	3
Brasilia	2
Ghana	2
Kolumbia	2
Kreikka	2
Intia	2
Irlanti	2
Japani	2
Meksiko	2
Argentiina	1
Iran	1
Israel	1
Jordania	1
Jugoslavia	1
Kiina	1
Korean tasavalta	1
Libanon	1
Liechtenstein	1
Luxemburg	1
Makedonia	1
Pakistan	1
Romania	1
Slovakia	1
Tadzikistan	1
Tanska	1
Venezuela	1

CIMO

*Kansainvälisen
henkilövaihdon keskus*

CIMO

Hakaniemenkatu 2

(PL) 343

00531 Helsinki

Puh. (09) 7747 7033

Faksi (09) 7747 7064

Sähköposti:

cimoinfo@cimo.fi

www.cimo.fi

p
u
b
l
i
c
a
t
i
o
n
s